

1980/81:65

Torsdagen den 22 januari

Kl. 13.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 14 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1980/81:190 om Samhällsföretag AB:s tillverkning och försäljning av fritidsmöbler

Anf. 1 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig om jag är beredd att vidta sådana åtgärder att Samhällsföretags satsning på direktförsäljning och export av fritidsmöbler inte leder till att andra verksamma företag på marknaden slås ut helt eller delvis.

Bland de av riksdagen klart fastlagda målen för stiftelseorganisationen för skyddat arbete är att denna skall bedriva verksamheten effektivt och enligt affärsmässiga metoder. Genom den nya organisationen har man också fått möjligheter att i väsentligt större utsträckning än tidigare samordna och effektivisera bl. a. marknadsföringen.

Hela fritidsmöbelbranschen omsätter i dag ca 250 milj. kr. Av detta står Samhällsföretag för ca 30 milj. kr. Enligt vad jag inhämtat har Samhällsföretagsgruppen sedan starten den 1 januari 1980 inte ökat sin produktion av fritidsmöbler. Vad som hänt är att man nu säljer en något större andel under eget namn. Ca två tredjedelar av fritidsmöblerna görs dock fortfarande som legotillverkning.

Samhällsföretag har för avsikt att försöka öka exporten av fritidsmöbler. Detta hör dock inte negativt påverka andra svenska företag i branschen. Tvärtom kan en ökad export lätta trycket på den svenska marknaden. Till saken hör att den svenska industrins totala andel av den västeuropeiska marknaden för fritidsmöbler är förhållandevis liten.

Jag vill avslutningsvis erinra om att stiftelseorganisationen har att arbeta självständigt och på eget ansvar inom ramen för av regering och riksdag antagna lagar, förordningar och stadgar.

Torsdagen den
22 januari 1981

Om Samhällsföretag AB:s tillverkning och försäljning av fritidsmöbler

Anf. 2 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag ber först att få tacka statsrådet för svaret på en fråga som i och för sig är principiellt mycket viktig men som också är viktig för mig i egenskap av representant för Kristianstads län, då en del företag där berörs av frågan.

Låt mig till en början slå fast att den verksamhet som Samhällsföretag bedriver är positiv. Det är alltså inte fråga om en diskussion om verksamheten i sig, utan om hur den bedrivs och vilka problem den kan skapa för andra företag i vårt samhälle.

En sak som man här kan notera, och som möjligen kan ha en viss betydelse vid bedömningen av Samhällsföretags storlek, satsningar osv., är att man såvitt jag förstår ännu inte har nått upp till målet när det gäller att återanpassa arbetskraft in på den öppna arbetsmarknaden. På den punkten borde man nå ännu bättre resultat. Det finns en risk att Samhällsföretag genom sin storlek och sina satsningar binder sig för en volymmässig produktion och export som gör att det blir ännu svårare att uppnå målsättningen beträffande återanpassning av arbetskraft.

Herr talman! Storleken och de obestridliga fördelar Samhällsföretag har i ekonomiskt hänseende gör att dess verksamhet från konkurrenssynpunkt framstår som en mycket känslig fråga. Detta har man också försökt ta hänsyn till, men det är däremot tveksamt om man kommer att klara den uppgiften. Det problem jag har tagit upp gäller inte bara fritidsmöbler utan också toffeltillverkning och annat.

Statsrådet tar i sitt svar litet väl lätt på problemet. Det är tämligen klart att om ett företag ökar – vilket Samhällsföretag gör – sin direktförsäljning på den svenska hemmamarknaden och andra företag som tidigare fått leveranser från Samhällsföretag nu antingen ökar sin egenproduktion eller importerar, kommer vi att få ett utbud som överstiger efterfrågan. Enligt bedömningar kommer nämligen efterfrågan inte att förändras speciellt mycket. Detta leder till att produktionen bör begränsas någonstans. Och då uppstår risk för utslagning, eftersom Samhällsföretag är så starkt.

Man skulle kunna säga att dessa företag i stället kan exportera. Men exportmöjligheterna blir sämre då Samhällsföretag, med en mycket stark exportorganisation, samtidigt satsar på exportmarknaden. Samhällsföretag hade exempelvis betydligt fler medarbetare på Kölnmässan 1980 än vad något annat företag i denna bransch har möjlighet att sända till sådana mässor. Samhällsföretag kan på det viset göra större satsningar, både när det gäller produktutveckling och i fråga om försäljning. Vid samtal med representanter för Samhällsföretag medger dessa att de är medvetna om att vissa andra enheter kan slås ut. Jag tycker inte det är riktigt bra att man har den bedömningen.

Avslutningsvis erinrar statsrådet om att stiftelsen Samhällsföretag har att arbeta självständigt. Men regering och riksdag kan trots allt inte gå ifrån det ansvar man har när man har stiftat organisationen. Självfallet kan regeringen komma med förslag till förändringar för att försöka förbättra verksamheten och samarbetet mellan Samhällsföretag och andra företag. Jag undrar om

statsrådet utöver svaret skulle vilja göra en kommentar när det gäller risken för utslagning.

Anf. 3 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Jag delar Bo Lundgrens mening att det här är en viktig aspekt på Samhällsföretags verksamhet. I själva verket var en av bevekelsegrunderna för att starta en ny organisation att man ville undvika en del av de konflikter som hade uppkommit mellan skyddade verkstäder och andra företag i samma bransch.

Nu har alltså Samhällsföretagsgruppen tagit sig an den här frågan, inte minst när det gäller fritidsmöblerna. Det som förstärker problemen är naturligtvis att hela branschen har en del bekymmer och att konkurrensen ökar av den anledningen. Till skillnad från vad Bo Lundgren misstänker är det så att Samhällsföretagsgruppen inte avser att utvidga verksamheten, och man vill inte lägga under sig större delen av marknaden. Man har dragit slutsatsen att man snarare skall vara något återhållsam. Det är en av anledningarna till att man försöker expandera på exportsidan.

Det kan också vara intressant att veta att Samhällsföretag har lyckats plocka åt sig en del order på sådant material som tidigare importerades. Det ger ett litet bidrag till förbättringen av vår handelsbalans.

De problem som har aktualiserats i den här debatten gäller konflikter som ägt rum före den nya organisationens tillkomst. Samhällsföretag har på eget initiativ fått till stånd en överläggningsgrupp för näringslivet och Samhällsföretag. Det är min bestämda mening att det är där man skall ta upp den här typen av konflikter. Riksdagen har uttalat principerna och gett riktlinjerna, och Samhällsföretagsgruppen har att hantera dem självständigt.

Anf. 4 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! I och med att riksdagen har givit riktlinjerna, så har riksdagen också ansvar för konsekvenserna, och man kan inte komma ifrån att också regeringen har det.

Även om man från företagsgruppens sida säger att man inte avser att öka sin produktion i någon nämnvärd utsträckning måste man självfallet öka produktionen, om man satsar på export. De order man tar in måste rimligen så småningom levereras i form av färdiga produkter. Även om man har en bibehållen produktionsvolym inom Sverige men minskar sina leveranser till andra svenska tillverkare, som gör något mer av produkterna eller fungerar som distributörer, kommer det sannolikt att bli överproduktion för den svenska marknaden. Utvägen att exportera blir ju ännu svårare för företagen när de får en mycket stark konkurrent från Sverige som Samhällsföretag. Samhällsföretag har, som jag sade, kunnat gå ut på utländska mässor med en betydligt starkare och tyngre organisation än vad andra mindre företag har gjort.

Vi har sett de problem som finns i den här branschen, och vi kan t. o. m. bedöma att det kommer att bli ytterligare konkurrens på hemmamarknaden som många av de fristående företagen får ännu svårare att klara. Det beror på

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Om Samhällsföretag AB:s tillverkning och försäljning av fritidsmöbler

Torsdagen den
22 januari 1981

Om Samhällsföretag AB:s tillverkning och försäljning av fritidsmöbler

källartillverkning och mycket annat som sker – måhända t. o. m. litet utanför skattereglerna. Det är beklagligt, och det måste man försöka göra någonting åt.

Jag skulle vilja veta om arbetsmarknadsministern i denna situation kan göra ett uttalande att Samhällsföretag måste anpassa sin verksamhet så att resultatet inte blir att andra befintliga företag i branschen slås ut.

Anf. 5 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Det ingår redan i de riktlinjer som Samhällsföretag har att man skall bedriva verksamheten så att konkurrensen inte snedvrids. Bo Lundgren har naturligtvis rätt när han säger att riksdagen ytterst har ett ansvar för hur de fastlagda riktlinjerna fungerar. Men under verksamhetens gång är det andra organ som övervakar detta. Dit hör näringsfrihetsombudsmannen, som har intresserat sig för den här frågan. Slutsatsen av hans granskning var den, att i och med tillkomsten av samarbetsgruppen mellan näringslivet och Samhällsföretag har en sådan ordning kommit till stånd att han för sin del kunde lägga ned fortsatt utredningsarbete.

Det finns naturligtvis alltid risk för en viss snedvridning av konkurrensen när ett företag eller en företagsgrupp får samhällsstöd. Det är inget unikt för Samhällsföretag – det är ett generellt problem.

Jag är glad att Bo Lundgren inte drog slutsatsen att det innebär att den här verksamheten skulle undandragas samhällsstöd. Nu har vi i budgetpropositionen lagt fast sådana riktlinjer för finansieringen, att jag tror att det skall bli lättare att undvika riskerna för en snedvridning.

Anf. 6 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag är tacksam för statsrådets besked på den punkten. Jag upplevde det, som sagt, som något oroande när representanter för företaget gjorde bedömningen att det skulle kunna leda till en utslagning inom den övriga företagssektorn. Jag tycker att det vore beklagligt.

Man måste från företagets sida vara väldigt försiktig när det gäller att dra nytta av företagets storlek, så att man inte snabbt går in och gör stora satsningar som andra företag i branschen aldrig har en möjlighet att svara upp emot.

Det är alltså inte bara fråga om t. ex. prissättning, utan det gäller också andra konkurrensmedel – exempelvis att snabbt kunna satsa på produktutveckling utan att göra de noggranna kalkyler som måste göras i näringslivet i övrigt. På alla områden är det alltså väldigt viktigt att Samhällsföretagsgruppen ansvarar inte bara för att sysselsättningen för de drygt 20 000 anställda klaras utan också för att sysselsättningen inom företagssektorn i övrigt inte minskas.

Anf. 7 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Jag delar Bo Lundgrens mening, att Samhällsföretag skall gå så seriöst till väga som han här beskriver. Man skall vidare komma ihåg – och det är egentligen det som jag ville kommentera – att när man lyssnar till andra

i branschen, så är det partsinlagor. Det ligger i sakens natur att den som möter stark konkurrens vill försöka mildra denna för egen del. Så länge konkurrensen utövas på sunda villkor är den nyttig, och det är ett gemensamt intresse att det också gäller Samhällsföretag.

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om statsbidraget
till yrkesorkestrar*

3 § Svar på fråga 1980/81:188 om statsbidraget till yrkesorkestrar

Anf. 8 Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Gunnar Nilsson har frågat mig om jag är beredd att genomföra sådana justeringar i bidragssystemet för yrkesorkestrar att de som berörs får samma förhandlingsrätt som andra arbetstagare i vårt land.

Det statliga bidragssystemet till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner samt även till bl. a. regionala skådebanor och museer är uppbyggt enligt följande. Staten bidrar med en viss andel av ett grundbelopp som beräknas med utgångspunkt i den genomsnittliga lönekostnaden per anställd vid institutionen. Antalet grundbelopp och grundbeloppets storlek fastställs varje år i regleringsbrev för det kommande budgetåret. Vid fastställandet av grundbeloppets storlek tas hänsyn till kostnaderna för det senaste statliga löneavtalet samt för ändrade sociala avgifter m. m.

Huvudmännen för musikinstitutionerna är icke statliga. Ofta är en kommun huvudman. De anställda väljer själva hur de skall vara organiserade. Löneförhandlingar förs i dessa frågor mellan Teatrarnas riksförbund för arbetsgivarsidan och Svenska musikerförbundet för arbetstagersidan. Staten har inget inflytande över förhandlingarna.

Anf. 9 GUNNAR NILSSON (s):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret på min fråga, även om han undvek att beröra den principiella frågeställningen.

Det är säkert så att det nuvarande statsbidragssystemet har sina fördelar gentemot tidigare regler för den kategori yrkesutövare som vi nu diskuterar. Samtidigt är det emellertid fullständigt klart att det, om parterna inte är överens, har sina begränsningar.

Den schablonmässiga uppräknings som här redovisats ger inga möjligheter att förhandla enligt gängse principer för jämförbara grupper inom det statliga avtalsområdet – exempelvis regionmusikerna, som det ligger nära till hands att jämföra med. När det gäller dessa finns det ju möjligheter att förhandla om lönegradsuppflyttningar och att föra s. k. B-listeförhandlingar.

Dessa lösningar i lönesystemet får negativa effekter och är på sikt ett hot mot den höga kvaliteten som dessa orkestrar har och som de också fortsättningsvis skall ha. Jag utgår ifrån att vi är överens på den punkten.

Men med den nuvarande begränsningen i lönebildningen föreligger det uppenbara risker för rekryteringen till de här orkestrarna, eftersom man kan välja andra vägar för sin musikutövning. Det är med den utgångspunkten jag ställde frågan. Utbildningsministern förbigår det hela genom att tala om den formella ordningen. Jag beklagar detta, och det tror jag också att de berörda

musikerna gör i allra högsta grad. Vi vet ju att parterna är överens om att man med den här ordningen ändå tvingas föra mycket begränsade förhandlingar. Jag skulle vara tacksam om utbildningsministern åtminstone ville ge till känna sin principiella inställning till vad jag pekat på, nämligen att man hindrar den fria förhandlingsrätten.

Anf. 10 Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Först vill jag gärna bekräfta vad Gunnar Nilsson sagt i sin fråga. Han säger bl. a. att musikerna "vid yrkesorkestrarna representerar det yppersta bland instrumentalister i landet, med lång och kvalificerad utbildning". Vidare skriver han att de tillsatts efter det kanske "mest rigorösa anställningsförfarandet som finns på svensk arbetsmarknad". Detta är helt korrekt.

Det är, som Gunnar Nilsson säger, också riktigt att förhandlingssituationen skiljer sig från den normala. Personligen är jag inte främmande för att man kan överväga om en annan typ av statsbidrag skulle möjliggöra en större förhandlingsfrihet på detta område. Jag är nämligen precis som Gunnar Nilsson mycket angelägen om att vi skall kunna bevara den höga kvaliteten på det här området. Det är uppenbart att det f. n. kan finnas en frestelse att gå till anställningar vid musikhögskolorna eller inom regionmusiken, där det är ett annat lönesystem. Detta var självfallet inte avsikten när det nuvarande bidragssystemet infördes. Jag vill alltså säga att jag personligen är öppen för att i lämpligt sammanhang pröva frågan, om det kan finnas andra vägar, som innebär att man kommer ifrån det nuvarande systemets nackdelar.

Anf. 11 GUNNAR NILSSON (s):

Herr talman! Jag är tacksam för utbildningsministerns tillägg. Eftersom representanter för parterna uppvaktade utbildningsministern för några år sedan, vet jag att utbildningsministern är medveten om problemet. Det uppdrogs då åt statens kulturråd att se över statsbidragsbestämmelserna. Man kan emellertid konstatera att statens kulturråd inte hade det rätta intresset för uppgiften, vilket har medfört att utredningarna inte har kunnat leda fram till de konstruktiva lösningar som måste till – det tror jag att utbildningsministern och jag är överens om – för att vi skall kunna få den önskade rörligheten. Därför skulle jag vilja fråga utbildningsministern om han är beredd att ta initiativ för att få till stånd en översyn av statsbidragsreglerna.

Anf. 12 Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Det vore oriktigt om jag sade att jag i dag har möjlighet att lämna just ett sådant besked. Jag är emellertid beredd att närmare pröva vilka olika vägar man kan gå. Jag har förstätt att Gunnar Nilsson i första hand inte är ute efter att staten skall öka den totala satsningen utan att han menar att vi skall försöka hitta ett bidragssystem som medger större förhandlingsfrihet för parterna, och när det gäller detta har jag ett intresse av att medverka.

4 § Svar på fråga 1980/81:195 om innebörden av uttalande rörande betygsfri intagning till gymnasieskolan

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Anf. 13 Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Margot Wallström har i en fråga hänvisat till en artikel i tidningen Skolvärlden som gäller regeringens uppdrag till skolöverstyrelsen (SÖ) om uppläggning av försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro län. Enligt artikeln har en departementssekreterare i utbildningsdepartementet i en intervju i tidningen Folket i Bild kulturfront sagt att "han inte tror att SÖ kommer att få fram något system som regeringen kan godta". Margot Wallström har frågat mig på vilka grunder uttalandet har gjorts och om jag delar departementsföreträdarens uppfattning.

Självfallet anser jag att SÖ bör kunna lägga fram ett förslag som regeringen kan godta. Om jag inte hade haft den uppfattningen skulle jag inte ha föreslagit regeringen att ge SÖ något uppdrag i saken.

Enligt vad jag erfarit har den berörde tjänstemannen inte givit någon intervju i vare sig Folket i Bild kulturfront eller Skolvärlden.

Anf. 14 MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Tack för svaret på min fråga!

Det är faktiskt knappt ett år sedan statsrådet och jag senast hade anledning att diskutera frågan om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan i Örebro. Då liksom nu var en tidningsartikel ursprunget till frågan. Att jag återkommer i ämnet gång på gång beror naturligtvis på att jag är angelägen om att den här försöksverksamheten verkligen kommer till stånd.

Det är inte enbart tidningsuppgifter som har gett anledning till oro för s. k. förhållning av bl. a. den här frågan. Redan 1978 uppdrogs åt SÖ att utarbeta ett förslag till uppläggning av försöket. Två gånger har SÖ begärt uppskov med redovisning av uppdraget till i mars 1980, då ett förslag lämnades till regeringen. Regeringen avvisade det, och SÖ fick i uppdrag att lägga fram ett nytt förslag.

Med anledning av detta nya förslag skulle en företrädare för utbildningsdepartementet ha uttalat att SÖ troligen inte kunde få fram något system som regeringen kan godta och att i så fall hela frågan skulle komma tillbaka till riksdagen. Det är alltså lugnande för mig att nu få besked direkt från ansvarigt statsråd att jag inte behöver hysa oro över att betygsfrågan skulle få lov att behandlas i en ny omgång.

Jag vill slutligen ställa en fråga som gäller hur det här arbetet fortlöper. Finns det i regeringen någon målsättning vad gäller tidpunkten för igångsättning av försöksverksamheten i Örebro?

---

*Om innebörden
av uttalande rörande
betygsfri intagning till gymnasieskolan*

Torsdagen den
22 januari 1981

*Om polishämtning
vid omhänder-
tagande för sam-
hällsvård*

5 § Svar på fråga 1980/81:219 om polishämtning vid omhändertagande för samhällsvård

Anf. 15 Justitieministern HÅKAN WINBERG:

Herr talman! Märta Fredrikson har frågat mig vilken syn regeringen har på nuvarande möjligheter att använda polishämtning vid omhändertagande för samhällsvård.

Frågan om polisens biträde till socialvårds- och sjukvårdsmyndigheter med ärenden av detta slag har på senare tid behandlats bl. a. av 1975 års polisutredning, som har uttalat att den myndighet som har ansvaret för den verkställighet som är aktuell alltid först bör undersöka om hämtning eller motsvarande åtgärder kan genomföras genom dess egen personal. Utredningen motiverade sitt ställningstagande med att tvångsingripande genom polisens försorg – hur korrekt uppdraget än utförs – ibland kan vara till skada för de berörda genom att åtgärden föranleder särskilt kraftiga reaktioner eller väcker onödig uppmärksamhet hos omgivningen.

Till detta uttalande har dåvarande chefen för socialdepartementet anslutit sig i propositionen om socialtjänsten (1979/80:1), ett ställningstagande som sedermera har lämnats utan erinran av riksdagen. Även för egen del har jag, i den proposition om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (prop. 1980/81:13) som f. n. behandlas i riksdagen, förklarat att jag delar utredningens uppfattning. I likhet med utredningen har jag emellertid vidare framhållit att det inte går att helt avstå från möjligheten till polishjälp i dessa fall, eftersom det i princip endast är polisen som har befogenhet att använda tvång när en tjänsteuppgift inte kan utföras på annat sätt.

Min uppfattning är alltså att man i den utsträckning det är möjligt bör undvika att använda polisens hjälp vid hämtning av barn men att möjligheten härtill måste stå till buds som en sista utväg för fall då åtgärden inte kan genomföras utan tvång. Mitt intryck är också att man på fältet numera i det längsta försöker undvika att anlita polisen när åtgärder av den typ som nu diskuteras är aktuella.

Avslutningsvis vill jag påpeka att särskilda anvisningar gäller för polisen när den utför uppdrag av detta slag. Personalen skall sålunda som regel vara civilklädd, och uppgiften skall utföras på ett så skonsamt sätt som möjligt, så att ingripandet inte skapar misstro mot den kommande vården.

Anf. 16 MÄRTA FREDRIKSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för svaret. Det uttrycker i huvudsak den humana syn på polishämtning som jag också delar.

Jag är helt medveten om att det finns situationer då barn kan behöva hämtas ur sin miljö därför att det annars riskerar att skadas fysiskt eller psykiskt. Att då överflytta barnet till en bättre miljö bör, enligt min mening och som även herr statsrådet har uttalat, så långt möjligt ske utan polishämtning. Det bör som regel ske efter samtal och genom frivillig överenskommelse. Tyvärr kan man inte bortse ifrån att sådan inte alltid går att nå. Lagen ger då i vissa situationer möjlighet att med polismedverkan

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om polishämtning
vid omhändertagande för sam-
hällsvård*

hämta barn. Men ändå vill jag starkt ifrågasätta sådan hämtning. Det borde inte vara så att barn hämtas med polisbrickas hjälp, och polis, som ju skall upplevas som den enskildes skydd mot övergrepp, borde inte ha den uppgiften. Den arbetsuppgiften torde vara negativ för båda parter.

Jag vill fråga: Hur är rutinerna, kan man hämta barn utan att vårdnads-havare är informerad? Sker det under medverkan av exempelvis psykolog, läkare, tolk?

Det har visat sig att där s. k. polishämtning skett har detta upplevts som ett övergrepp. Hämtning av barn under motstånd kan, såsom skett vid vissa tillfällen, ge barnet fysisk skada. Det kan inte råda något tvivel om att det är psykiskt negativt för barn, synnerligast om det sker under stort uppbåd och ibland under uppseendeväckande former. Alla hämtningar måste, för både barns och anhörigas bästa, ske så odramatiskt som möjligt och med största ömsinhet. Synnerligen viktigt är det att barn och förälder så långt möjligt accepterar och verkligen förstår vad som sker.

Jag har observerat några fall.

En tioårig pojke omhändertogs av polis i ett vårdnadsärende och togs in till polisstationen. Han hade inget brottsligt gjort. Han bad, säkerligen förtvivlat, om att fadern skulle tillkallas. Denne bodde i staden. Det dröjde flera timmar innan detta medgavs.

Bör inte, alltid och snarast möjligt, en anhörig tillkallas när barn är i den situationen?

Ett annat exempel: i en invandrarfamilj utan kunskap i svenska språket hämtas barn nattetid. Detta upplevs chockartat.

Bör man ej undvika hämtning nattetid?

Vid ytterligare hämtning någon dag senare medföljde inte tolk.

Görs det någon skillnad vid beslut om hämtning utifrån, med hänsyn till om det är fråga om svensk medborgare eller ej?

Anf. 17 Justitieministern HÅKAN WINBERG:

Herr talman! Låt mig upprepa vad jag sade i svaret, nämligen att polishämtning endast används som en sista utväg.

Med anledning av Märta Fredriksons allra sista fråga vill jag på en gång säga att det är ingen som helst skillnad om det är svensk medborgare eller utländsk medborgare som blir föremål för sådan här hämtning.

Låt mig också tillägga att socialstyrelsen i sina Råd och anvisningar till barnavårdsnämnderna har strukit under just att hämtning av barn genom polisens försorg så långt som möjligt skall undvikas. Jag tror att socialvården i praktiken inte skulle klara alla ingripanden av detta slag, om man inte kunde få hjälp av polisen. Enda möjligheten vore i så fall att också socialvårdens personal utrustades med befogenheter att i sista hand använda fysiskt tvång. Men det är någonting som man uteslutande har lagt på polisen, och jag tror det är riktigt att det är så. Det är en princip som också 1975 års polisutredning har strukit under. Jag tror det skulle bli en belastning för socialvårdspersonalen i dess arbete, som redan nu är svårt, om den skulle ha både rätt och plikt att använda fysiskt tvång i verkställighetssammanhang.

*Om miljöskyddet
vid planerad an-
läggning för kon-
vertering av miljö-
farligt avfall*

Låt mig sluta med att säga att det fortfarande är den allra sista utvägen att använda polisen.

Anf. 18 MÄRTA FREDRIKSON (c):

Herr talman! Vi måste nog ha förståelse för att polishämtning förekommer vid sådana tillfällen.

Min ena fråga var om medhjälpande personal med speciell kunskap om barn då medföljer.

Den andra frågan gällde tolkhjälp. För invandrare är det synnerligen nödvändigt att det alltid finns tolk med och att denna upplevs som opartisk. Det måste för den enskilde kännas riktigt ur rättssäkerhetssynpunkt. Även om man lärt sig det främmande språket är det viktigt med tolkhjälp, delvis därför att situationen kan vara upprörd och man kanske inte riktigt förstår vad det är fråga om. Även om man förstår det främmande språket, kanske man i den situationen inte behärskar det tillräckligt väl för att kunna uttala sina tankar eller sina frågor om vad det gäller. Därför är det ett oeftergivligt krav att en tolk medföljer vid alla hämtningstillfällen av detta slag.

Sverige är ju ett föregångsland i invandrarfrågor, och vi vill göra vårt bästa för att hjälpa människor från andra länder och kulturer. Men det är då viktigt att vi ömsesidigt förstår varandra.

Anf. 19 Justitieministern HÅKAN WINBERG:

Herr talman! De principer som Märta Fredrikson nämner tycker också jag bör vara vägledande vid hanteringen av sådana här fall.

Låt mig sedan bara säga att frågan om vilka personer som skall vara närvarande måste bli föremål för bedömning i de konkreta fallen.

6 § Svar på fråga 1980/81:203 om miljöskyddet vid planerad anläggning för konvertering av miljöfarligt avfall

Anf. 20 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Per Israelsson har frågat mig om regeringen är beredd att på ett avgörande sätt skärpa de ursprungliga miljökraven för en avfallsanläggning i Norrtorp och medverka till att allt görs som kan göras för att eliminera miljöstörningar, om regeringen, trots motstånd från berörd befolkning, ändå beslutar att förlägga SAKAB:s anläggning dit.

Svaret på frågan är ja. Regeringen har den 15 januari i år fastställt koncessionsnämndens beslut att ge SAKAB tillstånd till en behandlingsanläggning för miljöfarligt avfall i Norrtorp. Regeringen har samtidigt uppställt mycket långtgående miljöskyddskrav som i flera avseenden innebär en avsevärd skärpning av det ursprungliga tillståndsbeslutet. I allt väsentligt tillgodoses naturvårdsverkets krav och även de krav som Kumla och Hallsbergs kommuner ställt för det fall att anläggningen skulle komma att förläggas till Norrtorp.

Anf. 21 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret.

Under den tid som gått sedan jag lämnade in min fråga till jordbruksministern och tills jag nu fått svar har ju regeringen hunnit fatta beslut i lokaliseringsfrågan. Därmed har möjligheterna att påverka lokaliseringen praktiskt taget upphört. Lokaliseringen av SAKAB:s anläggning har, som jag ser det, kommit i ett läge liknande det som är fallet med utbyggnaden av Sölvbackaströmmarna. Det föreligger ett beslut från regeringen, som är högsta och sista instans. Mycket starka skäl och opinioner måste till för att ändra genomförandet av detta regeringsbeslut.

Nu har det uppstått en kraftig lokal opinion mot lokalisering av anläggningen till Norrtorp. Den opinionen har efter regeringens beslut tagit sig drastiska former. Statsministern besökte nyligen Örebro, och han fick då ett mottagande som han väl knappast hade väntat sig. Han möttes av ca 500 SAKAB-motståndare, som fällde föraktfulla omdömen i rena upploppsstämningen. Hårt vinklade paroller syntes på plakaten, sådana som: "Centern det giftgröna miljöpartiet", "Nej till SAKAB och centern", "Vi vill också kunna ha får" och från barn parollen "Snälla farbror Fäldin döda oss inte". Också jag tycker att det är hårt vinklade paroller, men de speglar närmast en desperat ortsbefolknings tankegångar. Desperationen har också tagit sig uttryck i att bönderna i området kört fram till SAKAB:s område och demonstrativt spärrat infarten med sina traktorer.

Jordbruksministern måste väl ändå medge att när sådana saker kan hända måste något ha gått snett i den behandling SAKAB-frågan tidigare fått. Hade frågan skötts riktigt, så borde ett lokaliseringsbeslut ha varit åtminstone *accepterat* av lokalbefolkningen.

Jag hör till dem som menat att vi skall ställa så höga miljökrav på industrin att också inlandslokalisering kan bli möjlig. Det har jag ansett också om SAKAB. Men går det inte att övertygande bevisa att en inlandslokalisering är möjlig i fallet SAKAB, bör regeringen ompröva lokaliseringen till Norrtorp.

Jag vill ställa ett par följdfrågor till jordbruksministern:

1. Är regeringsbeslutet oåterkalleligt, vilka fakta som än kan framkomma i den fortsatta dialog med lokalbefolkningen som statsministern utlovade vid sitt besök för några dagar sedan?

2. Om regeringen anser sig ha rätt, hur skall den nu uppkomna misstron hos lokalbefolkningen kunna undanröjas?

Anf. 22 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Jag vill bara erinra om att det av herr Israelssons fråga inte framgår att herr Israelsson på något sätt är motståndare till en lokalisering till Norrtorp. Tvärtom har han frågat om regeringen var beredd att skärpa koncessionsnämndens krav. I dag, när beslutet är fattat, är herr Israelsson kritisk. Det är naturligtvis herr Israelssons rätt att ändra uppfattning.

SAKAB-anläggningen som sådan har nu utretts under flera år. Många olika lokaliseringsalternativ har prövats. Inget har ur de synpunkter man haft

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om miljöskyddet
vid planerad an-
läggning för kon-
vertering av miljö-
farligt avfall*

Torsdagen den
22 januari 1981

*Om miljöskyddet
vid planerad an-
läggning för kon-
vertering av miljö-
farligt avfall*

att pröva framstått som bättre än det beslut som regeringen nu har fattat. Med de alldeles bestämda skärpningar som innefattas i beslutet tror jag att vi slutligen har kommit på rätt plats. Det är min uppfattning att den opinion som herr Israelsson så målande beskrivit skall kunna lugnas när vi får föra de samtal som behövs för att sakfrågorna skall kunna behandlas på rätt sätt.

Anf. 23 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jordbruksministern säger att det av min fråga inte framgår att jag är motståndare till anläggningen i Norrortorp. Det gör det inte. Jag är heller inte motståndare om en sådan anläggning motsvarar tillräckligt höga miljökrav, så att en inlandslokalisering kan accepteras även av lokalbefolkningen och om man inför sakkunniga med olika meningar klart kan visa att så är fallet.

SAKAB-frågan speglar en upprörd debatt som liknar den som vi hade om kärnkraften. Människorna är oroade. Jag tycker att man i detta fall, liksom vi gjorde när det gällde kärnkraften, skall ta människornas oro på allvar.

Vid statsministerns besök utlovades att man skulle ha en utförlig debatt, t. o. m. på ministernivå, inför lokalbefolkningen för att reda ut dessa frågor. Jag hoppas att en sådan debatt kommer till stånd.

Som framgår av pressen har man också lovat att det skall kunna bildas en samrådsgrupp i området, som skall ta upp dessa frågor med den lokala opinionen. Det tycker jag också är bra. Det vore också bra om jordbruksministern i dag kunde redogöra för hur det ligger till med den saken.

Sedan vill jag hänvisa till att ett förslag till en ny miljövårdslag f. n. är föremål för lagrådsremiss. I det lagförslaget sågs att man skall samråda med lokalbefolkningen, innan ett sådant företag som SAKAB kommer till stånd, och att den som skall driva företaget är ansvarig för att en sådan överläggning sker, så att lokalbefolkningen får möjlighet att ge sina synpunkter och få den information som man vill ha. Jag skulle vilja att jordbruksministern klarar ut dessa frågor.

Anf. 24 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Svaret på den första frågan om en överläggning med lokalbefolkningen blir ja. Tid är utsatt för ett sådant sammanträffande.

När det gäller det samrådskrav som framförts vill jag på det livligaste tillstyrka det. Såvitt jag förstått har SAKAB:s styrelse sagt detsamma, nämligen att det är mycket lämpligt att man nu tillsätter en samrådsgrupp för översyn och för att ge möjlighet att följa arbetet med den här anläggningen. Jag hoppas att en sådan grupp kommer till stånd och att den skall få företrädare för kommunen samt för politiska och ideella organisationer.

Med tanke på dessa åtgärder som vi nu vidtar hoppas jag fortfarande att vi skall kunna stilla den oro som förekommer. Jag skulle mycket uppskatta om Per Israelsson ville medverka härvidlag; det skulle vara bra ur många synpunkter. Jag hoppas att vi ändå är överens om att skall vi få den goda miljö som vi så ofta talar om, är vi tvungna att också skaffa anläggningar som kan förstöra det farliga avfallet – det skulle annars förstöra miljön.

Anf. 25 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Att vi behöver ha en sådan här anläggning har vi klarat ut i två tidigare interpellationsdebatter, så därvidlag är vi överens.

Men vilka miljökrav som skall ställas är vi kanske inte helt överens om. Det bör vi kunna klara ut i en debatt, helst med företrädare för olika meningar hos sakkunniga, bl. a. forskare. Jag är för min del beredd att medverka om det blir en debatt om de här frågorna i det aktuella området – eller t. ex. i Örebro.

Jag vill emellertid också redan nu säga att om de miljökrav som i dag kan ställas inte uppfylls med tillgänglig teknik, så kommer vi att vara kritiska. Vi är medvetna om att det blir mycket svårt att över huvud taget övertyga en del människor som rent känslomässigt tar ställning till dessa frågor. Det är precis lika svårt som om man skulle försöka övertyga människor om att vi bör förlägga ett kärnkraftverk någonstans. Den här debatten har gått in i ett skede som liknar vad vi upplevde då – när det gällde förläggning av kärnkraftverk. Människor är rädda och oroliga, och jag tycker att både jordbruksministern och jag skall ta den oron på allvar. Men vi skall också bygga på fakta när vi för den här debatten och försöka att övertygande visa att det går att klara denna fråga. Och det är regeringen som har ansvaret för att visa att det kan ske på ett ofarligt sätt.

Anf. 26 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Jag tar den här oron på allvar i allra högsta grad. Men jag vill be herr Israelsson och andra om hjälp med att tala om att det inte är fråga om samma storheter om man jämför ett kärnkraftverk och en destruktionsanläggning för miljöfarligt avfall. Vad vi gör i den sistnämnda anläggningen är bara att vi förstör de kemiska medel som redan har använts i industriprocesser. Det är en väsentlig skillnad, och jag vill alltså be herr Israelsson och andra om hjälp med att tala om det för alla oroliga människor.

Anf. 27 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill sluta med att säga att jag själv har jobbat i 40 år inom miljöfarlig kemisk industri och därför har en viss praktisk erfarenhet. Mot den bakgrunden har jag skrivit artiklar i lokalpressen om den här frågan, där jag har tagit ställning ungefär på det sätt som jag här har redovisat. Jag tror att det skall gå att ordna frågan, och jag tror att om man mobiliserar all modern teknik skall det möjligen kunna gå med en inlandslokalisering.

Men redan det ställningstagandet har jag fått kritik för, och vi måste nu gemensamt klara ut följande: Kan vi ha inlandslokalisering? Vilka miljökrav kan vi ställa? Detta bör vi redovisa inför befolkningen – med medverkan av sakkunniga.

Anf. 28 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Med hänsyn till de väsentligt skärpta krav som vi nu har ställt på anläggningen menar vi att man kan ha inlandslokalisering.

*Om vidareföräd-
ling av slig från
SSAB:s gruvor i
Grängesberg*

7 § Svar på fråga 1980/81:206 om vidareförädling av slig från SSAB:s gruvor i Grängesberg

Anf. 29 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Margareta Gard har frågat mig om jag är villig att medverka till att en anläggning för tillverkning av höganrikad slig uppförs.

Jag noterar med tillfredsställelse att ett omfattande arbete pågår inom SSAB Svenskt Stål AB för att säkra överlevnaden för bolagets gruvor. Enligt vad jag har erfarit från SSAB pågår det som ett led i detta arbete försök med tillverkning av höganrikad slig. Fullskaleförsök med denna produkt pågår f. n. i Oxelösund och i vissa utländska verk. Först under hösten 1981 kommer en utvärdering av fullskaleförsöken att ske. Då blir det aktuellt för SSAB att ta ställning till en eventuell investering i en tillbyggnad för härdning.

Anf. 30 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min fråga, men jag hade hoppats att industriministern i sitt svar mera skulle ha preciserat sin inställning till de försök som redan gjorts och därmed ha klargjort sin inställning till Grängesbergs gruvors framtid.

Jag har ställt min fråga till industriministern i avsikt att få industriministerns syn på möjligheterna att investera i en vidareförädling av malmen i Grängesberg. Utvecklingsarbetet är redan gjort, och det återstår nu att implementera metoden. Enligt uppgift är återbetalningstiden för projekt-kostnaderna två till fyra år, en tid som i dagens läge borde anses acceptabel. Den metod för framställning av mikropelletts som utarbetats i Grängesberg har vid provkörning i Oxelösund visat sig medföra en väsentlig produktivitetökning på sinterbandet. Granulerna håller även för omlastning och transport, vilket är betydelsefullt för exporten. Och för att kunna upprätthålla en lönsam brytningsvolym måste exporten utökas.

Såsom jag tidigare framfört kan redan gjorda investeringar i det s. k. G.P.-verket komma till användning, dock med komplettering av en härdningsanläggning.

Vidareförädlingen av malmen är av avgörande betydelse för både företaget och samhället. Samhället i dag står och faller med gruvföretaget. När SSAB bildades antogs en strukturplan som visade att de stora förändringar i gruv- och stålhanteringen som var nödvändiga skulle få omfattande samhällsekonomiska konsekvenser. Industriministern uppdrog då åt generaldirektören Bertil Rehnberg att utarbeta förslag om åtgärder för att mildra de samhällsekonomiska konsekvenserna. Han föreslog bl. a. ett statligt rekonstruktionslån på 50 milj. kr. fram till 1981, då det nya sinterbandverket i Oxelösund skulle vara utbyggt. Nu vet vi att något nytt sinterbandverk i Oxelösund inte kommer till stånd. Rekonstruktionslånet har ej heller tagits i anspråk. Jag förutsätter att industriministern delar min uppfattning att den bästa användningen av dessa pengar vore att investera dem för att få lönsamhet i gruvdriften.

Jag vill också, herr talman, betona nödvändigheten av att en industriut-

veckling sker inom de områden som är utvecklingsbara och på sikt kan ge lönsamhet.

Anf. 31 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Jag har ju i dag för riksdagen lagt fram en proposition om handelsstålets framtid och alltså i högsta grad behandlat frågorna om SSAB:s framtid.

Utöver vad som sägs i propositionen har jag inte så många kommentarer att göra. Jag vill bara ge Margareta Gard rätt i att det finns anledning att fästa stora förhoppningar vid den här produkten. Den granulerade och höganrikade sligen är en oerhört intressant produkt, men den är naturligtvis också beroende av den allmänna utvecklingen inom stålmarknaden. Nu måste vi avvakta utvärderingen av de försök som pågår både i Oxelösund och vid utländska järnverk – inte minst de senare är av stor betydelse för marknadsföringen – innan vi kan avge något omdöme om möjligheten att tillverka den här produkten i större skala och ta ställning till de investeringar som det kan föranleda.

Anf. 32 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag är medveten om att det pågår ytterligare försök och att de försöken är av stor betydelse för framtiden och för utbyggnaden. Men man har ju redan kommit ganska långt på den vägen!

Vidare vet vi att vi har en skrotbrist att vänta framöver, då importen av skrot kommer att minska. Sligen från Grängesberg är en god ersättning för skrotet. Även det bör tas med i bilden när man skall bedöma utbyggnaden. Jag vill uppmana industriministern att titta också på den saken.

8 § Svar på fråga 1980/81:207 om sysselsättningen vid ABU Multo i Örskelljunga

Anf. 33 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Lennart Bladh har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ som syftar till fortsatt produktion och säkrad sysselsättning för de anställda vid ABU Multo i Örskelljunga.

Enligt vad jag erfarit kommer styrelsen i ABU AB vid sammanträde den 4 februari att fortsätta sin diskussion om olika alternativ för företagets framtid. I avvaktan på styrelsens fortsatta behandling av frågan ser jag ingen anledning att göra några kommentarer.

Anf. 34 LENNART BLADH (s):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Men jag måste tillägga att magrare svar väl sällan avgivits.

Man måste fråga sig: Har inte statsrådet något intresse för ett företag som hotas av nedläggelse och som ligger i en bygd som är beroende av företaget? Det gäller här 240 yrkeskunniga människor som lever i en bygd där det finns

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Om sysselsättningen vid ABU Multo i Örskelljunga

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om sysselsätt-
ningen vid ABU
Multo i Örkel-
ljunga*

mycket få möjligheter att få annat arbete.

Intressant är också utvecklingen av detta företag. Incentive köpte ABU 1975. Då var det ett blomstrande företag med en tillverkning som var världskänd, ja, i klass med SAAB:s och Volvos. Alla vet vad ABU-rullen är.

Efter fem års drift är företaget i botten. Nu verkar det som om man bara intresserade sig för en sak: att lägga ned produktionen av ABU-rullen i landet och förlägga den utanför Sverige.

Man måste fråga sig: Har statsrådet inget intresse att före den 4 februari, när man skall lämna besked, tänka efter vad det betyder om man flyttar tillverkningen av världskända produkter utanför landet? Det är en skrämmande syn på svensk företagsamhet som landets regering har, om den inte visar större intresse för ett litet företag.

Jag förstår mycket väl att stora varv och skogsföretag kan intressera. Men jag måste säga att det är lika viktigt att vi följer små företag. Små kommuner är kanske ännu mer beroende av sina företag än större. Jag vill gärna ta del av statsrådets syn på detta. Har vi inte något intresse av att ha kvar en tillverkning av det här slaget i landet?

Man har en ökad fritid världen över. Det verkar som om ABU-rullen, som är känd, här skulle ha en framtid. Har man ett intresse av att ha kvar tillverkningen i Örkeljunga och i Svängsta, som också är berört? Är det så att statsrådet inte har något intresse av en fortsatt drift vid svenska företag är läget bekymmersamt – ja, mer än så.

Anf. 35 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Lennart Bladh ställer frågan om det finns intresse för det här företaget och för svensk företagsamhet i övrigt. Jag tycker att antydningarna om någonting annat faller på sin egen orimlighet. Vi gör i industridepartementet ingenting annat dagarna i ända än försöker främja svenskt näringslivs utveckling och hjälpa företag över problem och svårigheter.

Men Lennart Bladh aktualiserar, måhända omedvetet, en principfråga i sammanhanget: Skall vi här i kammaren ta upp interna företagsproblem till diskussion, på det sätt som Lennart Bladh tydligen väntar, innan företaget självt – företagsledning och fack tillsammans – har bestämt vad man kan göra och vilka åtgärder som måste vidtas?

Vi har mött det förfarandet i växande omfattning, men det är lika orimligt varje gång. Som jag ser det, är det också en fara att vi med den här debatten i kammaren skadar företag och på något sätt från politikernas sida sätter oss till förmyndare över fackets och företagsledningarnas försök att hitta vägar ut ur problemen.

Den här debatten speglar på något sätt ett ovist nit men också en väldigt oklok hantering av näringspolitiken. Vi måste låta företagens ledningar och fack söka vägarna först, innan vi bestämmer vad samhället kan göra. Jag är i det här fallet liksom i andra beredd att noga följa vad som blir resultatet av de överläggningarna. Jag kommer f. ö. inom en nära framtid att träffa de i sammanhanget berörda parterna.

Anf. 36 LENNART BLADH (s):

Herr talman! Svaret jag fick, som lydde att det inte finns någon anledning till kommentarer, gjorde mig bekymrad. Jag vet mycket väl att vi inte här kan diskutera företags interna förhållanden, men nu gäller det litet mer än så. Jag frågade i mitt förra inlägg hur statsrådet skulle ha reagerat, om det plötsligt blivit bekant att SAAB eller Volvo tänkte förlägga sin tillverkning utanför landet. Jag menar att detta är en principfråga, som kan beröra vilket företag som helst.

Vi måste väl försöka bevara tillverkningar som har varit stabila och behålla dem kvar här. Jag tror också att både facket och människorna i Örkelljunga och i länet gärna vill tycka till och på det sättet kanske ge dem råg i ryggen som har att ta ställning den 4 februari. Den 9 januari skulle de anställda ha fått besked, men man sköt på beskedet därför att det hade kommit fram nya tankar om utvecklingen.

Jag tycker inte att det här är någon intern fråga för företaget. Fackets folk har också försökt att utreda verksamhetens bärighet, och utredningen visar att företaget kan drivas vidare med vinst. Här har skett väldigt mycket, och det finns olika uppfattningar.

Det intressanta är egentligen: Har tanken varit att köpa ABU Multo för att lägga ned verksamheten, eller finns det andra orsaker till nedläggningen? Facket redovisar i sin utredning att det finns möjligheter att driva tillverkningen av ABU-rullen i Örkelljunga med vinst.

Det skulle vara skönt att höra statsrådet deklarerat som sin uppfattning att visst skall vi göra allt vad vi kan för att stötta upp förhandlingarna mellan företaget, facket och andra intressenter för att ha kvar tillverkningen av ABU-rullen inom landet.

Anf. 37 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Lennart Bladh fortsätter att begära självklarheter. Självklart skall vi från industridepartementets sida göra allt vad vi kan för att hjälpa företaget ut ur de svårigheter som kan finnas. Och självfallet är vi beredda att noga diskutera de uppslag som kan komma ut av överläggningar mellan fack och företagsledning.

I realiteten är vi rätt väl informerade i industridepartementet och har följt företagets utveckling under en tid. Men det är ju självklart att jag som ansvarigt statsråd inte här inför kammaren kan börja föra en diskussion om ett enskilt företags produktion, marknadsföring, ekonomi och affärsfilosofi över huvud taget. Det skulle ju leda till att företaget blev exponerat för internationella konkurrenter och miste sin frihet och sin möjlighet att söka de bästa vägarna ut ur de problem som kan finnas.

Jag menar att Lennart Bladh liksom andra riksdagsledamöter måste betänka att genom att kräva att enskilda företags affärsverksamhet skall tas upp till offentlig debatt – det må vara i denna kammare – löper man risken att allvarligt skada möjligheterna för företag att finna konstruktiva vägar ut ur de problem som de har hamnat i.

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Om sysselsättningen vid ABU Multo i Örkelljunga

Här har alltså kammarens ledamöter ett tungt ansvar, och jag tycker ibland att de förvaltar det ansvaret dåligt.

Anf. 38 LENNART BLADH (s):

Herr talman! En viss framgång likväl: från inga kommentarer alls har det blivit självklart att man skall följa de här frågorna.

Det skulle kanske, herr statsråd, vara mycket nyttigt att bättre följa enskilda företags verksamhet. Kanske skulle man då på ett tidigare stadium kunna komma underfund med vad som sker i olika enheter ute i landet.

För människorna i Örkelljunga, facket och de anställda, ger inte svaret så mycket råg i ryggen. Jag tror likväl att vi på ett helt nytt sätt måste försöka att i ett tidigare skede följa utvecklingen inom alla tillverkningar och i allra högsta grad inom sådana som har världsrykte och är världsförsäljbara.

Jag tar vara på statsrådets löfte om att han mycket nogsamt skall följa den kommande verksamheten. Vid de överläggningar som jag har hört att statsrådet skall ha med ledningen för företaget hoppas jag också att de här frågorna om behovet av internationell försäljning och svensk tillverkning verkligen uppmärksammas.

9 § Svar på fråga 1980/81:215 om sysselsättningen i Storfors

Anf. 39 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Bertil Jonasson har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag ämnar vidta för att praktiskt komma till rätta med sysselsättningen i Storfors.

Bertil Jonassons fråga är föranledd av att 450 anställda vid Uddeholms AB i Storfors har varsplats om uppsägning.

Med anledning av situationen i länet och de skrivelser som länsstyrelsen tillställt regeringen med hemställan om åtgärder tog jag i förra veckan kontakt med landshövding Norling. Överläggningar mellan företrädare för regeringskansliet och representanter för Värmlands län har inletts och berör bl. a. de förslag till åtgärder som länsstyrelsen framfört. Jag anser det vara för tidigt att nu redogöra för tänkbara åtgärder, men en fortlöpande samverkan kommer att ske för att man så effektivt som möjligt skall kunna utnyttja de industri- och regionalpolitiska resurser som står till förfogande.

Anf. 40 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag vill först tacka industriministern för svaret på frågan.

I höstas meddelade Nyby-Uddeholm att 450 man av arbetsstyrkan vid dess Storforsdivision skulle friställas. Längre tillbaka i tiden arbetade 1 200 man vid Storfors rörverk. Vid tiden för det här meddelandet hade 680 man arbete vid verket. En reduktion av arbetsstyrkan från 680 till 230 personer är en kolossalt hård smäll för en kommun av Storfors storlek. Kommunen har f. n. ca 5 500 invånare.

Samtidigt med Nyby-Uddeholms varsel om friställningar i Storfors

varslade man också om att man skulle lägga ner Blombackaindustrin med ett sextio-tal arbetare. De här två industrierna ligger i östra Värmland.

Värmland har tidigare drabbats hårt, som vi alla vet, och i det här läget beslöt länsstyrelsen att hos regeringen begära att en aktionsgrupp för östra Värmland skulle tillsättas för att söka möjligheter till sysselsättning. Vi begärde också pengar för att ge gruppen resurser.

Industriminister Åslings svar är allmänt hållet liksom de uppgifter som har kommit fram i massmedierna. Jag har ställt den här frågan för att om möjligt få ett mera konkret besked; det är väl ändå det som Storfors behöver.

Om Storfors problem kan lösas utan en sådan här aktionsgrupp kan det vara lika bra. Jag vet att – och det framgår också av svaret – det förekommer ett intimt samarbete mellan länsstyrelsen, Storfors och departementet. Huvudsaken är att det görs någonting och att det blir ett resultat.

Det har varit litet gny i pressen för att man inte fått besked om pengar, som jag nämnde, till aktionsgruppens förfogande. Vi har förut fått en del pengar till länsstyrelsen, men om Värmlands besvärliga problem fortsätter bör vi väl, herr industriminister, också kunna ha möjligheter att komma tillbaka och diskutera möjligheten att få mera pengar.

Jag har läst i pressen att man från industridepartementet skulle kunna betala vissa konsultinsatser för att ta fram arbetsmöjligheter. Jag vill bara fråga: Är detta riktigt?

Jag vet också att departementet har sagt att vi skulle kunna ta kontakt med trygghetsrådet. Det har framgått av pressen. Är detta riktigt?

Storfors kommun förhandlar med Nyby-Uddeholm för att få överta de tomma fabrikslokaler. Det är stora fabriksytor som kan bli lediga, och där finns också kontorslokaler, som tillsammans kan ge möjligheter till annan sysselsättning.

Om förhandlingarna går i lås skulle Storfors vilja använda den miljon kronor, som Storfors fick från det anslag på 12 miljoner som riksdagen beviljade i fjol. Kan Storfors då använda den miljonen till iordningställande av industrilokaler för annan verksamhet i de lokaler som redan finns? Det skulle ju vara fel att icke utnyttja sådana lokaler som redan finns. Om jag har blivit rätt informerad har AMS också tillstyrkt detta.

Storfors arbetar också för att få en skyddad verkstad för ett femtiotal personer. Jag vill fråga: Kan industriministern möjligen stödja *det* förslaget?

Det var många frågor, men jag hoppas jag skall kunna få svar på dem.

Anf. 41 Industriministern NILS ÅSLING:

Herr talman! Först och främst vill jag bekräfta att överläggningar pågår mellan länsförvaltningen i Värmland och industridepartementet. Jag är överens med landshövdingen om att vi i det sammanhanget bör prioritera insatserna för Storfors, men diskussionerna som pågår har naturligtvis omfattat insatser i hela länet.

Vi försöker klargöra vad länsmyndigheterna själva kan göra genom att disponera tillgängliga anslag och resurser och vad departementet bör bidra

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Om sysselsättningen i Storfors

med. Vi har ju god erfarenhet av den typen av samarbete med de värmländska länsmyndigheterna. Vi gav i slutet av fjolåret ett speciellt anslag om 12 milj. kr. till Värmland för industriutveckling och för byggande av industrilokaler samt för rådgivningsverksamhet. Det är en betydande aktivitet som utvecklas redan med dessa insatser.

Vi är nu som sagt beredda att fortsätta detta arbete. Vi diskuterar alltså hur man skall tillgodose de önskemål som framförts om ett speciellt värmländskt investmentbolag. Jag hoppas man skall kunna hitta lösningar, förhoppningsvis tillsammans med det enskilda näringslivet.

Vi funderar också på hur man skall på bästa sätt disponera länsstyrelsens resurser. Som svar på flera av de frågor Bertil Jonasson ställde kan jag säga att vi är beredda att diskutera vilka förstärkningar av länsstyrelsens medelsresurser som är möjliga.

Sedan håller vi på med olika konkreta företagsprojekt. Det gäller inte direkt denna region, men jag vill påpeka att lösningen av Åmotforsproblemet är betingad av den aktivitet som industridepartementet har utvecklat. Vi har också akuta företagsproblem i Storfors, som vi nu är i färd med att lösa.

Anf. 42 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag är tacksam för de ytterligare synpunkter som industriministern har framfört. Han svarade däremot inte på min fråga om den här miljonen, men det var kanske underförstått att man skulle få använda den. Jag fick inte heller svar på frågan om Storfors skulle kunna få den skyddade verkstaden.

Storfors har arbetat hårt för att få dit exempelvis Marabou. Det skulle ha givit en hel del sysselsättning. Storfors kommun har också varit i kontakt med Monark och haft resonemang om att få dit en del tillverkning. Vi lyssnade nyss på en debatt om SAKAB – man vill inte ha SAKAB i Närke. Däremot har Storfors sagt att man gärna vill ta emot SAKAB. Det bevisar att man i Storfors verkligen anstränger sig för att lösa problemen.

Jag hoppas att industriministern stöder eventuella förslag som kan komma upp. Om de inte går att genomföra kan det tänkas att det finns andra förslag. Industriministern nämnde speciellt vad som har gjorts i Åmotfors. Det är väldigt bra att pappersbruket och Rasco i Åmotfors nu synes kunna lösa sina problem. Det var ett bra initiativ från industriministern och industridepartementet, för vilket jag tackar. Jag hoppas att sådana initiativ kan komma från departementet även när det gäller Storfors.

10 § Svar på fråga 1980/81:208 om sekretessen inom sjukvården

Anf. 43 Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Lennart Pettersson har ställt följande frågor till justitieministern:

1. Avser statsrådet att vidta åtgärder för att närmare klarlägga de regler

som gäller för sekretess inom sjukvården?

2. Om dessa klarlägganden inte skulle leda till att de krav som ställs kan uppfyllas, är då statsrådet beredd att föreslå riksdagen ändring i sekretesslagen?

I den inledande förklaringen till frågorna hävdar Lennart Pettersson att den nya sekretesslagen har lett till stora problem inom sjukvården. Det kan enligt hans mening inte vara riktigt att anhöriga och polis skall förvägras rätt att få veta om exempelvis en person efter en olycka ligger intagen på sjukhus. Det kan inte heller vara meningen, hävdar han, att sekretesslagen skall tolkas så att sjukhusen skall kunna bli ett gömställe för personer som har gjort sig skyldiga till brott.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågorna.

Den nya sekretesslagen är resultatet av ett ovanligt långt och grundligt lagstiftningsarbete. Lagen innehåller 130 paragrafer och berör de flesta myndigheterna i vårt land. Det är därför naturligt att lagens ikraftträdande vid årsskiftet väcker uppmärksamhet. I frågan uppmärksammas en enda punkt i det omfattande lagverket, nämligen sjukvårdssekretessen, närmare bestämt anhörigas och polisens möjligheter att få uppgifter från sjukhusen.

Sjukvårdssekretessen innebär att uppgifter om en patient på ett sjukhus är hemliga, om det inte står klart att uppgifterna kan lämnas ut utan att patienten eller någon honom närstående lider men. Det kan inte vara till men för en person som har råkat ut för en olycka eller som har försvunnit från hemmet att hans anhöriga får veta att han finns på ett sjukhus. Detsamma gäller i allmänhet, om samma upplysning lämnas till polisen.

Det är naturligtvis en känsligare fråga, om polisen skall få upplysningar t. ex. om en misstänkt person som frivilligt har sökt vård på ett sjukhus. Har polisen fri tillgång till sådan information, kan ju människor dra sig för att söka sjukhusvård. Jag vill emellertid betona att den nya sekretessregleringen inte innebär någon ändring i bestämmelserna om förundersökning i brottmål. Samma regler som tidigare gäller alltså för polisens rätt att på ett sjukhus t. ex. förhöra en patient eller att söka efter en misstänkt som skall gripas.

Den nya sekretesslagen tycks i inledningsskedet ha vållat vissa problem vid tillämpningen på en del sjukhus. Jag tror dock att det efter en tid kommer att utbildas en förnuftig praxis så att problemen försvinner. Det har redan i ganska stor omfattning lämnats information om den nya lagen, och det kan naturligtvis visa sig att ytterligare information behövs. Enligt vad jag har inhämtat är man inom socialstyrelsen i färd med att arbeta ut allmänna råd om lagens tillämpning.

Trots vad jag har sagt nu kan det inte uteslutas att det blir nödvändigt att komplettera regleringen på någon punkt mot bakgrund av de erfarenheter som man får av tillämpningen.

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om sekretessen
inom sjukvården*

Torsdagen den
22 januari 1981

*Om sekretessen
inom sjukvården*

Anf. 44 LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Petri för svaret.

Det är bra att socialstyrelsen nu är i färd med att utarbeta allmänna råd för sekretesslagens tillämpning inom sjukvården. Sådana behövs sannerligen. Det är också utmärkt att statsrådet, enligt svaret, inte har låst sig i frågan utan är beredd att ändra i sekretessreglerna, om nuvarande problem kvarstår. Jag tolkar i alla fall svaret på det viset.

Det bästa med den nya sekretesslagen när det gäller sjukvården är att den skärper skyddet för patientens integritet vid hanteringen av sjukjournaler och uppgifter om patientens personliga och sociala förhållanden. Vad som däremot har ställt till en hel del problem och också har föranlett min fråga är den osäkerhet som den nya lagen har skapat för sjukhuspersonalen när det gäller utlämnandet av uppgifter om huruvida en person ligger på sjukhus eller ej.

Som lagtexten har tolkats tvingas sjukhuspersonalen nu i varje enskilt fall till en individuell bedömning av om man över huvud taget skall tala om huruvida patienten i fråga finns på sjukhuset eller ej. Finns det anledning anta att patienten skulle lida men av utlämnandet av sådan uppgift, skall personalen hålla inne med uppgiften. Det spelar uppenbarligen ingen roll om det i detta sammanhang är fråga om stort eller litet men. En mängd svåra frågor och avvägningsproblem uppstår därmed för sjukhuspersonalen. Som exempel kan anföras följande: Skall en person som inte är släkting ha rätt att få veta om en person är på sjukhuset eller ej? Måste jag på något sätt kontrollera identiteten hos den person som ringer och utger sig för att vara anhörig? Var går gränsen för polisens rätt att få reda på om en person finns på sjukhuset? Hur kan jag, även om personen som ringer troligen är anhörig, veta att jag inte genom att lämna ut namnet i sekretesslagens mening tillfogar patienten skada?

Mot bakgrund av alla dessa oklarheter, och många fler, som uppenbarligen ligger inbyggda i sekretesslagen och med hänsyn till det straffansvar som också finns där, är det kanske inte så underligt om sjukhuspersonalen tar det säkra för det osäkra och i många fall vägrar att lämna ut namnuppgiften. Detta orsakar i värsta fall ängslan och oro i onödan hos anhöriga och kanske också ett stort pådrag hos polisen.

Det är viktigt att statsrådet Petri och justitiedepartementet inom ramen för de författningsmässiga möjligheterna nu gör vad man kan för att skapa schablonmässiga regler för utlämnandet av så i grunden banala uppgifter som namnet på patienter. Framför allt bör statsrådet verka för att vi får behålla den öppna och odramatiska attityd när det gäller patienters namn som vi hade före införandet av den nya sekretesslagen. Jag vill avsluta med att fråga: Är statsrådet beredd att verka i den andan?

Anf. 45 Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! Jag är glad att Lennart Pettersson har ställt denna fråga, då det har givit mig möjligheter att klara ut en hel del missförstånd som har förekommit i debatten.

Bakgrunden till att man införde de nya sekretessreglerna var delvis att de gamla var minst sagt oklara. Jag tror att det är värdefullt att vi nu har fått en debatt och att vi kan få till stånd en vettig tillämpning av lagen. Det finns ingenting i den nya regleringen som hindrar användandet av sunt förnuft. Vi hoppas att det skall kunna användas också i dessa sammanhang. De anvisningar som socialstyrelsen nu håller på att arbeta fram kommer troligen att vara till nytta. Det kan inte hjälpas att sjukhuspersonalen får en hel del svårigheter. Men det beror i stor utsträckning på att problemen är så här svåra. Det är lika självklart att man skall ge uppgifter till anhöriga när det gäller olyckor som att vissa personer som ligger på sjukhus har behov av att få sin integritet bevarad och att uppgifter om dem inte lämnas ut.

Jag tror som sagt att de här anvisningarna kommer att vara till nytta. Jag lovar att vi med uppmärksamhet skall följa frågan i framtiden.

Anf. 46 LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Statsrådet sade att de gamla sekretessreglerna var otillfredsställande och att det därför var nödvändigt med en ändring. Jag kan dock konstatera att när det gäller frågan om uppgivande av namn på patient tycks det inte ha förekommit några större klagomål, utan det verkar ha fungerat bra. Det är det som har ställt till problemen nu.

Däremot är vi helt överens i frågan om hanteringen av sjukhusjournaler och inträngande personliga uppgifter om personer som ligger på sjukhus – där var den gamla sekretesslagen otillfredsställande. Det viktiga är att man har rättat till det.

Det vore också väldigt bra om man fick möjligheter att på ett förnuftigt sätt lösa den stora mängdfrågan inom sjukvården, nämligen frågan om de grundläggande namnuppgifterna för alla patienter som passerar in och ut genom sjukhuset. Klarar man inte att få fram rimliga schablonregler på det här området tror jag att man ställer anhöriga, sjukhuspersonal och många andra inför en mycket besvärlig situation.

Anf. 47 Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! När det gäller de gamla reglerna förhöll det sig så – det kanske inte är bekant ens för alla inom sjukvårdssektorn – att de var både komplicerade och motsägelsefulla. De gamla reglerna skilde mellan tre olika fall. För det första var det regeln om tystnadsplikt för uppgifter som t. ex. en läkare eller en sjuksköterska fått i förtroende. För det andra fanns en regel som förbjöd sjukvårdspersonal att obehörigen uppenbara vad den i övrigt hade fått veta om någons hälsotillstånd eller personliga förhållanden. I båda dessa fall kunde sekretessen emellertid brytas av en föreskrift om uppgiftsskyldighet i lag eller annan författning.

Enligt den tredje regeln i den gamla sekretesslagen föreskrevs sekretess för uppgifter i allmänna handlingar, främst sjukjournaler. Sådana handlingar kunde emellertid enligt lagen lämnas ut om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnandet åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen och det ej kommer att missbrukas till skada för eller

förklenande av den, vilkens personliga förhållanden i handlingen avses, eller för hans nära anhöriga.

Det var alltså en ganska krånglig reglering, och det fanns verkligen skäl att nu se över den.

Anf. 48 LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Vi skall kanske inte diskutera den gamla sekretesslagen mera. Nu har vi en ny lag, och låt oss gemensamt se till att den kommer att fungera bra.

Det finns problem när det gäller tillämpningen – kanske för lång tid framöver om det inte vidtas åtgärder. Jag vill peka på detta genom att citera några sjukhuschefer, som har uttalat sig i frågan.

En säger: "Det kan inte vara en lags mening att bekanta och blomsterbud stoppas vid sjukhusgrinden."

En annan säger: "Vi lämnar inte ut en enda uppgift. Om patienten inte gett sitt medgivande går det inte att få det minsta besked hos oss längre."

En tredje säger: "Lagtexten ger utrymme för vissa tolkningar, men i princip lägger den munkavle på sjukvården."

En fjärde säger: "Som den är skriven finns det inte en chans att följa den."

En femte säger: "Vi försöker tolka lagen så frikostigt som möjligt."

En sjätte säger: "Jag har faktiskt inte brytt mig om den nya sekretesslagen. Den kan troligen tillämpas olika."

Det är alltså överläkare och professorer som uttalar sig. Hur i Herrans namn skall vanliga sjukhusanställda kunna sortera i den här djungeln?

Jag tror alltså att vi inte skall bagatellisera problemen på det här området utan i stället ta itu med dem.

Anf. 49 Statsrådet CARL AXEL PETRI:

Herr talman! De citat som vi nyss hörde bekräftar en gammal erfarenhet, nämligen att man inte kan informera nog mycket. Flertalet av citaten visar ju att de som fällt yttrandena inte har satt sig in i vad saken gäller.

Vi skall emellertid fortsätta att informera. Jag tror att Lennart Pettersson och jag är helt överens om att det behövs fortsatt information och fortsatt arbete för att vi skall nå en rimlig avvägning och lämpliga regler på det här området.

Anf. 50 LENNART PETTERSSON (s):

Herr talman! Statsrådet Petri säger att det är vanligt med en viss förvirring i början när man inför nya lagar. Jag har suttit med i riksdagen i tolv år och varit med om både förebud om och eftermälen till en mängd olika lagar, men jag har aldrig tidigare mött den här typen av citat med anledning av en lag – så mycket kan ändå konstateras i det här fallet.

11 § Svar på interpellation 1980/81:68 om åtgärder för att förhindra bebyggelse inom Hanstaområdet i Stockholm

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Om åtgärder för att förhindra bebyggelse inom Hanstaområdet i Stockholm

Anf. 51 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till överläggningar med kommunerna, landstinget, länsstyrelsen och andra berörda organ i syfte att finna möjligheter att bevara Hanstaområdet obebyggt för framtiden.

Enligt byggnadslagen är det kommunen som skall vara den aktiva parten i planeringsprocessen. Endast under speciella förhållanden kan regeringen förelägga en kommun att planlägga ett område.

Jag har inhämtat att några slutliga kommunala ställningstaganden i form av antagna detaljplaneförslag e. d. inte finns beträffande Hansta. Av det översiktliga planeringsunderlag som i dag är aktuellt framgår inte heller annat än att man ännu utreder hur Hansta skall disponeras i framtiden. I det förslag till ny regionplan som överlämnats till regeringen har området betecknats som utredningsområde.

Regeringen skall självfallet inte föregripa de kommunala ställningstagandena i detaljplaneärenden eller blanda sig i det kommunala planarbetet.

En särskild möjlighet att få ett områdes bevarande säkerställt är att förklara det som naturreservat. När länsstyrelsen år 1979 fattade beslut om det nuvarande naturreservatet på Järvafältet, uttalade styrelsen att den avsåg att följa den pågående utredningen rörande Hanstaområdet och att därefter överväga sambandet mellan detta område och det befintliga naturreservatet. Efter det att interpellationen framställdes har en anhållan om att Hanstaområdet skall införlivas med detta naturreservat ingivits till länsstyrelsen. Den fråga som Pär Granstedt tar upp kommer därigenom att bli föremål för statliga överväganden.

Anf. 52 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Danell för svaret på min interpellation. Samtidigt får jag väl konstatera att det inte rätade ut särskilt många frågetecken.

Järvafältet är ett unikt område ur många synpunkter. Genom att det har varit ett militärt övningsområde under lång tid har det varit skyddat från exploatering av olika slag, trots att det ligger i hjärtat av ett storstadsområde. Det gör att här har kunnat bevaras alldeles speciella och unika naturmiljöer. Det gör också att området har kunnat bli en ovärderlig tillgång för det rörliga friluftslivet och för hela norra delen av Stockholmsregionen.

Det är mycket ovanligt att en storstad har en sådan "lunga" så centralt placerad inom sitt område. Hanstaområdet är alltså en tillgång som vi har anledning att ta vara på. Därför har planer på att exploatera Järvaområdet alltid mötts av mycket kraftiga protester från en bred folkopinion i de berörda delarna av Stockholmsområdet, från dem som företräder miljöintressen av olika slag och från företrädare för vetenskapliga intressen. De gamla, mycket långtgående, planer som en gång fanns på att bebygga

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om åtgärder för
att förhindra be-
byggelse inom
Hanstaområdet i
Stockholm*

Järvafältet stoppades ju som ett resultat av sådana här kraftfulla protester och av politiskt arbete. Det innebar att Sollentuna avstod från att bygga sin del av Järvafältet och att en del av Järvafältet blev naturreservat, medan, som vi vet, Stockholm fick bebygga vissa delar. När det här beslutet om inrättande av naturvårdsreservat fattades uttalade statens naturvårdsverk att detta fick ses som ett steg på vägen att skydda Järvafältet från exploatering. Som statsrådet Danell sade i sitt svar framhöll också länsstyrelsen att den skulle följa frågan. Det lämnades alltså en dörr öppen för att också ytterligare områden skulle kunna skyddas från bebyggelse.

Men nu är det tydligt att man är ute efter att exploatera nästa bit av Järvafältet. Man kan i och för sig begripa att exploateringstrycket är mycket stort, att det kliar i fingrarna att få ta in anspråk det här välbelägna området och bebygga det. Det finns emellertid mycket starka skäl att hålla tillbaka de här intressena. Även om Hanstaområdet inte är en del av naturreservatet, innehåller också det unika naturmiljöer med sällsynta växter, fåglar och andra djur. Dessutom är också Hansta en del av ett oersätligt rekreationsområde för norra Stockholmsregionen. Man bör vidare komma ihåg att en exploatering av Hansta inte bara innebär att detta fina område blir förstört med tanke på miljön och naturskyddet samt det rörliga friluftslivet. Det innebär också ett hot mot naturreservatet. Det ökade befolkningstrycket kommer med all sannolikhet att leda till en hårdare förslitning av den del av Järvafältet som vi har skyddat genom naturreservat. Detta gör alltså att de miljömässiga konsekvenserna av en exploatering blir långtgående.

Det är självklart att huvudansvaret måste vila på kommunerna, och jag tycker faktiskt att det finns anledning att rikta en skarp kritik mot de kommuner som på det här sättet har försummat att ta vara på de egna kommunmedborgarnas behov av området från rekreationssynpunkt.

Men det faktum att man i kommunerna tycks vara på väg att åsidosätta de här intressena minskar ju inte regeringens ansvar. Jag vill påstå att det finns anledning för regeringen att engagera sig i Hanstaområdets framtida öde. Regeringen bör göra det därför att det här berör många människor, inte bara människorna i Stockholms kommun som på grund av sitt planmonopol beträffande Hansta nu har beslutanderätten, utan också invånarna i många andra kommuner som inte på normal demokratisk väg kan påverka Hanstas vidare öden, då frågan handläggs av kommunen. Hanstaområdet innehåller också så unika naturmiljöer att jag vill beteckna dem som riksintressanta.

Detta synsätt är bakgrunden till min interpellation. Nu sade statsrådet Danell att man än så länge bara utreder Hanstas framtid. Detta är kanske ett formellt sett riktigt påstående. Jag kan inte verifiera den saken, men att säga som statsrådet Danell gjorde låter kanske litet aningslöst. Såvitt jag förstår är det uppenbart att Stockholms kommuns avsikt med att köpa Hansta från Sollentuna inte var att man ville ha någonting att utreda. Avsikten var naturligtvis att man ville ha någonting att bebygga. Vi kan alltså räkna med, att sitter man med armarna i kors på andra håll, kommer Hansta att byggas. Såvitt jag har mig bekant efter kontakter med Stockholms kommun finns det relativt väl utarbetade planer på hur den bebyggelsen skall

utföras – inte i detalj men beträffande storleksordning m. m.

I interpellationen föreslog jag att regeringen skulle ta på sig ett ansvar, i första hand genom att ta upp överläggningar med de berörda kommunerna och landstinget, för att se vilka möjligheter det finns för att skydda Hansta från bebyggelse och exploatering.

Jag valde att peka på en sådan lösning därför att man först och främst skulle kunna pröva en så smidig och billig lösning som möjligt ur statsverkets synpunkt. Vi vet att det finns en lång kö med områden som skulle behöva bli förklarade som naturreservat och att det finns begränsade resurser för det ändamålet. Därför borde man inte ta till naturreservatsmodellen som den första tänkbara lösningen. Man kan mycket väl tänka sig att skydda Hansta utan att göra det till ett naturreservat.

Därför vill jag än en gång fråga – eftersom jag inte fick något klart svar – om inte Georg Danell ändå är beredd att ta ett initiativ till att ta upp en diskussion med Stockholms kommun och eventuellt Sollentuna kommun samt med Stockholms läns landsting för att se vilka olika lösningar det kan finnas för att skydda Hansta för bebyggelse. Det finns en rad institut som kan användas för att skydda ett område som anses värdefullt ur miljösynpunkt från bebyggelse. Inrättande av naturreservat är bara en möjlighet.

Om man inte kommer fram den vägen blir självfallet frågan om att utvidga naturreservatet på Järvafältet högaktuell. Jag noterar med tillfredsställelse att det har lämnats in en ansökan om detta till länsstyrelsen och att den frågan alltså kommer upp till prövning.

Jag förutsätter att – om man inte kommit fram på något annat, billigare och enklare sätt – regeringen är beredd att positivt pröva tanken på att göra Hansta till naturreservat.

Anf. 53 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Av mitt svar framgår att jag tycker att det är fel att föregripa den process som nu pågår när det gäller bl. a. Hanstaområdet, genom att regeringen eller statsmakterna uttalar en uppfattning om huruvida man skall bygga eller inte. Beträffande det aktuella området har man där inte ens själv fått ett tillräckligt beslutsunderlag för att ta ställning till hur man skall hantera området. Att då statsmakterna skulle gripa in och tala om hur det borde vara är felaktigt.

Jag kan också säga att det inte bara är Hansta som är kontroversiellt. Det finns mängder med olika projekt över landet som är under utredning och som diskuteras i pressen och i olika politiska församlingar. Skulle vi ta som regel att statsmakterna skulle sätta i gång olika utredningar för att säga ja eller nej till dessa projekt innan man ens har fått behandla dem i resp. kommunfullmäktige blir det fel. Våra spelregler kommer att knäckas om vi har den ambitionen. Detta – jag vill understryka det – är inte något ställningstagande till huruvida just det här området skall exploateras eller inte.

I byggnadslagen anges tre möjligheter för att behandla sådana här ärenden. Om man kommer med ett planförslag kan vi för det första vägra fastställelse, om vi tycker att det har brister av den typ som Pär Granstedt

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om åtgärder för
att förhindra be-
byggelse inom
Hanstaområdet i
Stockholm*

*Om åtgärder för
att förhindra be-
byggelse inom
Hanstaområdet i
Stockholm*

redogjort för och som enligt hans uppfattning föreligger i det här fallet. För det andra kan vi göra ett föreläggande om att upprätta stadsplan för att bevara området. Men det är en möjlighet som, om jag nu minns rätt, under de ungefär 40 år som paragrafen funnits har varit aktuell bara vid två tillfällen och kommit att tillämpas bara en gång. För det tredje kan man genom generalplan slå vakt om ett riksintresse, om man ser en risk för att fastlagda riktlinjer håller på att frångås. Något sådant är inte aktuellt i det här fallet.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga att båda intressena nu behandlas. Exploateringsintresset behandlas i kommunen. Bevarandointresset behandlas i länsstyrelsen genom att det kommit in en ansökan om att Hanstaområdet skall bli naturreservat.

Anf. 54 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Enligt min uppfattning innehåller Hanstaområdet sådana miljökvaliteter att det borde betraktas som riksintressant, även om det inte har markerats som det i den fysiska riksplaneringen. Det borde alltså finnas anledning för regeringen att ägna ett intresse åt vad som händer i Hansta.

Sedan är det klart att man kan sköta det här med olika grader av stelbenthet och formalism. Det finns, tycker jag, en tanke i det nya PBL-förslaget, nämligen att man skall undvika att kommunerna "i onödan" planlägger saker och ting som strider mot intressen på riksplanet och att man alltså skall kunna klara ut sådant här under hand.

Det var den tanken som föresvävade mig – att man skulle kunna försöka hantera detta på ett litet smidigt sätt, ta upp en diskussion och pröva vilka utvägar man vill använda. Om regeringen på principiella grunder känner sig förhindrad att göra det, återstår naturligtvis bara hoppet att när denna fråga blivit färdigbehandlad i kommunen, när man har lagt ned stora belopp på att utreda och planlägga osv., regeringen genom att antingen vägra att fastställa planen eller genom att se till att området blir naturreservat åstadkommer att alla byggnadsplaner hamnar i Stockholms kommuns papperskorg. Jag tycker bara att det är ett dyrt och besvärligt sätt att hantera frågan på. Men om det, sett ur Georg Danells synpunkt, är det enda tänkbara, skall jag inte motsätta mig det.

Det jag tycker är det viktiga är att man från regeringens sida är beredd att slå vakt om de stora rekreations- och naturskyddsintressen som finns i Hansta och ser till att det inte blir en exploatering av området.

Anf. 55 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Det är inte endast fråga om formella grunder. Det finns förvisso principiella aspekter på att statsmakterna skall gripa in i detaljplanläggningen i det kommunala arbetet och uttrycka uppfattningar, men därutöver finns det också sakliga grunder. Skall man göra ett sådant här ingripande och framföra en synpunkt, måste man ha tillräckligt beslutsunderlag, och det kan vi faktiskt inte påstå att regeringen eller någon annan

representant för statsmakterna har i dag, beroende på att detaljplanearbetet inte ens har kommit i gång, såvitt jag har förstått. Det har i varje fall ännu inte inkommit några som helst planförslag till oss.

Låt mig därtill säga att det inte finns några uttalade fasta riktlinjer för detta område. Det finns ett allmänt uttalande att det kan jämföras med riksintressen när det är fråga om närområden runt exempelvis Stockholm – det är sant – men det är inte uttalat att det gäller just detta område.

Men det som också är uttalat i riksdagsbeslut är att sådana här riksintressen framför allt skall bevakas i regionplanen. Nu är det så att jag i bostadsdepartementet för fastställelse har en regionplan liggande från Stockholms läns landsting, där man sagt att Hansta är ett utredningsområde. Inte heller i det sammanhanget har man alltså velat säga definitivt nej och lägga ut området till något annat ändamål. Därför tycker jag det är att gå för långt att utnyttja våra möjligheter att uttala en annan uppfattning än Stockholms läns landsting och berörda kommuner har, innan det finns tillräckligt underlag.

Låt mig avslutningsvis nämna att vi redan i dag har ett intensivt samarbete mellan länsstyrelse och kommun, innan kommunen antar sin detaljplan. Det borgar för att statsmakternas olika synpunkter kommer in i ett tidigt skede av planarbetet.

Anf. 56 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Georg Danell säger att det inte finns tillräckligt beslutsunderlag för att ta ställning från regeringens sida, innan man sett detaljplanerna.

Det beror ju litet grand på vad man har haft för utgångspunkt. Om det handlade om att regeringen skulle gå ut och framföra synpunkter på var man skall dra vägarna och tunnelbanorna och lägga huskropparna förstår jag att det kan behövas detaljplaner. Men om det handlar om att bedöma huruvida man över huvud taget skall exploatera området eller inte, kan jag inte riktigt inse vad man skulle behöva de här detaljplanerna till. De är ju aktuella först om man bestämmer sig för att exploatera området.

För att bedöma om naturvärdena är tillräckligt intressanta för att området skall skyddas räcker det med att titta på hur området faktiskt ser ut i dag. Det finns ett mycket fylligt beslutsunderlag, som delvis har tagits fram av berörda intresserade miljöorganisationer. Det har gjorts utförliga naturinventeringar i Hansta. Jag är helt övertygad om att om de här naturinventeringarna inte finns på bostadsdepartementet, så är säkert de som har jobbat med dessa frågor beredda att omedelbart översända dem till Georg Danell. Därmed finns det ett fylligt beslutsunderlag för planministern och bostadsdepartementet att bedöma, huruvida naturintressena är så stora att man borde skydda området. Jag kan inte tro att det är något speciellt problem.

Sedan kan jag naturligtvis också beklaga att majoriteten i landstinget har gjort Hansta till ett utredningsområde i regionplanen. Men staten har lika fullt sitt ansvar att slå vakt om det naturintresse som det här är fråga om.

Det finns redan ett intensivt samråd mellan länsstyrelse och kommun.

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Om åtgärder för
att förhindra be-
byggelse inom
Hanstaområdet i
Stockholm*

---

*Omflyttning på
föredragningslistan*

säger Georg Danell. Det illustrerar ju precis det jag sade. Det finns alltså anledning för staten att, innan planläggningen hunnit alltför långt, framföra sina synpunkter till kommunen för att bespara kommunen onödigt planläggningsarbete. Den principen är i praktiken redan knäsat. Därför förstår jag inte riktigt de principiella invändningar som Georg Danell anförde när jag framförde mitt förslag. Att länsstyrelsen samråder med kommunen i planfrågor innebär just att staten lägger sig i planläggningen på det sätt som Georg Danell för en stund sedan sade att man inte fick göra. – Han bör bestämma sig.

Eftersom det nu är en godtagen princip att staten faktiskt lägger sig i planläggningen, tycker jag det här är ett utmärkt tillfälle för staten att lägga sig i planläggningen av Hansta och ta upp en sådan diskussion som jag har föreslagit.

12 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1980/81:396–402 till konstitutionsutskottet

1980/81:403 till justitieutskottet

1980/81:404 till konstitutionsutskottet

1980/81:405–407 till finansutskottet

1980/81:408–419 till skatteutskottet

1980/81:420–423 till justitieutskottet

1980/81:424 och 425 till utrikesutskottet

1980/81:426–428 till socialförsäkringsutskottet

1980/81:429–437 till socialutskottet

1980/81:438–443 till kulturutskottet

1980/81:444–448 till utbildningsutskottet

1980/81:449–460 till trafikutskottet

1980/81:461 till jordbruksutskottet

1980/81:462–465 till trafikutskottet

1980/81:466–472 till jordbruksutskottet

1980/81:473–480 till näringsutskottet

1980/81:481–484 till arbetsmarknadsutskottet

1980/81:485 och 486 till civilutskottet

1980/81:487 till näringsutskottet

1980/81:488 till utbildningsutskottet

13 § Omflyttning på föredragningslistan

Anf. 57 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista sätts propositionerna 100 och 101 sist.

14 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

- 1980/81:489 av *Margareta Andrén* om översyn av reglerna för ombudsrostning vid allmänna val
- 1980/81:490 av *Gunnar Biörck* i Värmdö och förste vice talmannen *Ingegerd Troedsson* om principerna för tillsättning av kommunala tjänster
- 1980/81:491 av *Bertil Fiskesjö m. fl.* om folkomröstningsinstitutet
- 1980/81:492 av *Bertil Fiskesjö m. fl.* om slopande av rätten till reservation och röstförklaring efter ärendes avgörande i riksdagen
- 1980/81:493 av *Margot Håkansson m. fl.* om lagstiftning mot kollektivanslutning till politiskt parti
- 1980/81:494 av *Mårten Werner* om avskaffande av jurysystemet i tryckfrihetsmål
- 1980/81:495 av *Åke Wictorsson* om rätten till ombudsrostning vid allmänna val
- 1980/81:496 av *Allan Åkerlind m. fl.* om medlemskapet i politiskt parti
- 1980/81:497 av *Karin Ahrland* och *Kerstin Ekman* om kommunalekonomiska frågor m. m. i Göteborg och Malmö
- 1980/81:498 av *Axel Andersson m. fl.* om utredning rörande rätten till Guadeloupemedlen
- 1980/81:499 av *Arne Fransson m. fl.* om översyn av upphandlingskungörelsen
- 1980/81:500 av *Bengt Wittbom* och *Sten Svensson* om minskad statlig reglering av kommunal verksamhet
- 1980/81:501 av *Kerstin Andersson* i Kumla *m. fl.* om kommunala deklara-tionsbyråer
- 1980/81:502 av *Stina Eliasson* och *Margit Odelsparr* om undantag från kilometerskatt för gengasdrivet fordon
- 1980/81:503 av *Nils Hjorth* och *Margit Sandéhn* om momsbefriad försäljning på flygplatser
- 1980/81:504 av *Thure Jadestig m. fl.* om översyn av statens avtal med AB Vin- & Spritcentralen
- 1980/81:505 av *Bertil Jonasson* om rätt till förhöjd skattereduktion i vissa fall
- 1980/81:506 av *Svên Munke* och *Ingvar Eriksson* om rätt till avsättning till odlingskonto för grönsaksodlare
- 1980/81:507 av *Esse Petersson* om en samordnad statskommunal enhets-skatt
- 1980/81:508 av *Rune Torwald* om ändrade gränser för bibehållande av oskiftade dödsbon såsom juridisk person vid inkomst- och förmögenhets-taxeringen
- 1980/81:509 av *Rune Torwald* och *Ingegärd Oskarsson* om momsbefriad försäljning på flygplatser
- 1980/81:510 av *Lars Werner m. fl.* om slopande av viss mervärdeskatt för allmännyttiga bostadsföretag

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

- 1980/81:511 av *Frida Berglund m. fl.* om rikspolischefens titel
- 1980/81:512 av *Allan Ekström* med anledning av proposition 1980/81:76 om interneringspåföljdens avskaffande och straffet för grovt narkotikabrott m. m.
- 1980/81:513 av *Göte Jonsson* och *Elisabeth Fleetwood* om ändrad brottsbeskrivning för grov stöld
- 1980/81:514 av *Maj Britt Theorin m. fl.* om säkerhetspolisens informationsutbyte med utländska organisationer
- 1980/81:515 av *Åke Wictorsson* om forum för mål om kommunala renhållningsavgifter
- 1980/81:516 av *Eva Winther m. fl.* om införande av allmänt åtal för kvinnomisshandel
- 1980/81:517 av *Bonnie Bernström m. fl.* om en ny namnlag
- 1980/81:518 av *Bertil Hansson* och *Rolf Sellgren* om rätten till tillägg av förnamn
- 1980/81:519 av *Pär Granstedt m. fl.* om ett oljeembargo mot Sydafrika
- 1980/81:520 av *Lars Werner m. fl.* om stöd till befrielseörelser i Nicaragua, Guatemala och El Salvador
- 1980/81:521 av *Kerstin Ekman* om förkortad militärtjänstgöring för vissa fiskare
- 1980/81:522 av *Lilly Hansson m. fl.* om de ekonomiska förmånerna vid FN-tjänst
- 1980/81:523 av *Magnus Persson* och *Sune Johansson* om hemvärnsbefäls rätt till arvode och resekostnadsersättning
- 1980/81:524 av *Sven-Gösta Signell m. fl.* om beredskapslagring av krossglas
- 1980/81:525 av *Kerstin Andersson* i Hjärtum och *Kerstin Göthberg* om rätten till föräldrapenning
- 1980/81:526 av *Görel Bohlin* om samordnad administration av hjälp och stöd till handikappade
- 1980/81:527 av *Margareta Gard* och *Siri Häggmark* om avveckling av etableringsreglerna för tandläkare
- 1980/81:528 av *Erik Larsson m. fl.* om ett reallöneanknutet pensionssystem
- 1980/81:529 av *Georg Åberg* och *Jens Eriksson* om översyn av pensionsreglerna
- 1980/81:530 av *Hans Alsén m. fl.* om en ny kvinnoklinik vid Akademiska sjukhuset i Uppsala
- 1980/81:531 av *Rolf Dahlberg m. fl.* om översyn av socialstyrelsens normer för behovstäckning av barnstugeplatser
- 1980/81:532 av *Elver Jonsson* och *Olle Grahn* om sambandet mellan våldsbrott och alkoholskador
- 1980/81:533 av *Ingemar Konradsson m. fl.* om den fortsatta användningen av Loka brunn
- 1980/81:534 av *Maj-Lis Lööw* om en informationsskrift till kvinnor som misshandlats

- 1980/81:535 av *Gunnar Olsson m. fl.* om läkarförsörjningen i glesbygd
- 1980/81:536 av *Margit Sandéhn m. fl.* om översyn av bestämmelserna om placering av invandrarbarn i fosterhem
- 1980/81:537 av *Jörgen Ullenhag* om vidgat tillämpningsområde för lagen om förtroendenämnder inom hälso- och sjukvården
- 1980/81:538 av *Allan Åkerlind* och *Tore Nilsson* om en ny abortlagstiftning
- 1980/81:539 av *Stig Alftin m. fl.* om utveckling av turism och rekreation i Ljusnandalen
- 1980/81:540 av *Kerstin Andersson* i *Kumla m. fl.* om utbyggnad av lokalradions sändarnät
- 1980/81:541 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om permanentning av landsarkivets registreringsbas i Ramsele
- 1980/81:542 av *Kerstin Göthberg* om TV-utsändning av teater- och operascenföreställningar
- 1980/81:543 av *Per Olof Håkansson m. fl.* om gränsdragningen mellan amatöridrott och professionell idrott
- 1980/81:544 av *Gunnar Nilsson m. fl.* om turist- och rekreationspolitiken
- 1980/81:545 av *Hans Alsén m. fl.* om inrättande vid Uppsala universitet av en professur i barnkirurgi
- 1980/81:546 av *Hans Alsén m. fl.* om statsbidrag till konsumentkooperationens studieverksamhet
- 1980/81:547 av *Ylva Annerstedt* om analys av viss statistik för olika lärarkategorier
- 1980/81:548 av *Ylva Annerstedt* om förbättrad utbildning inom den tekniska sektorn för syo-konsulenter och yrkesvägledare
- 1980/81:549 av *Bonnie Bernström* om förläggning av högre fotografisk utbildning till Stockholm
- 1980/81:550 av *Christer Eirefelt m. fl.* om utbildning anpassad till småföretagens behov
- 1980/81:551 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Bengt Wittbom* om avbrytande av försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan
- 1980/81:552 av *Lars Johansson* och *Anna Wohlin-Andersson* om transportutbildning på gymnasienivå
- 1980/81:553 av *Larz Johansson m. fl.* om statsbidrag till turishotellutbildningen i Åre
- 1980/81:554 av *Arne Lindberg m. fl.* om religionsundervisningen
- 1980/81:555 av *Gullan Lindblad* och *Göthe Knutson* om ökad läringsutbildning vid företag
- 1980/81:556 av *Gullan Lindblad* och *Göthe Knutson* om utbildning vid högskolan i Karlstad av förskollärare till lågstadielärare
- 1980/81:557 av *Christer Nilsson m. fl.* om utbyggnad av den temaorienterade forskningen
- 1980/81:558 av *Yngve Nyquist m. fl.* om utbyggnaden av nya högskolor
- 1980/81:559 av *Roland Sundgren m. fl.* om högskolans ansvar för vidareutbildning

- 1980/81:560 av *Sten Svensson m. fl.* om inrättande i Skaraborgs län av yrkesteknisk högskoleutbildning för livsmedelsindustrin
- 1980/81:561 av *Bo Södersten m. fl.* om klasslärarutbildning vid högskolan i Falun/Borlänge
- 1980/81:562 av *Stina Eliasson och Eivor Nilson* om broar över Vallsundet och Rödösundet i Storsjön i Jämtland
- 1980/81:563 av *Arne Fransson* om statsbidraget till enskild väghållning
- 1980/81:564 av *Pär Granstedt m. fl.* om utgivning av telefonkatalogen endast vart tredje år
- 1980/81:565 av *Margot Håkansson och Bernt Ekinge* om första hjälpen vid trafikolyckor
- 1980/81:566 av *Bertil Jonasson m. fl.* om ökat anslag till vägar i glesbygd
- 1980/81:567 av *Inga Lantz och Tore Claeson* om dubbelspår på järnvägssträckan Älvsjö–Flemingsberg
- 1980/81:568 av *Elvy Nilsson m. fl.* om upprustning av inlandsbanan
- 1980/81:569 av *Elvy Nilsson m. fl.* om elektrifiering av Fryksdalsbanan
- 1980/81:570 av *Elvy Nilsson m. fl.* om förstatligande av NKIJ-banan mellan Karlstad och Hagfors
- 1980/81:571 av *Yngve Nyquist m. fl.* om transportstöd till kommunerna Ludvika och Smedjebacken
- 1980/81:572 av *Gunnar Olsson m. fl.* om flottningspolitiken
- 1980/81:573 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Sven Andersson* om omhändertagande av körkort vid misstanke om rattonykterhet
- 1980/81:574 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Sven Andersson* om betalningsansvaret för felparkeringsavgift
- 1980/81:575 av *Sven-Gösta Signell m. fl.* om en bro mellan Brosunden och Rosendala i Skaraborgs län
- 1980/81:576 av *Ivan Svanström* och *Gösta Andersson* om järnvägslinjerna i Kalmar län
- 1980/81:577 av *Rune Torwald* och *Gunnar Björk* i Gävle om ändrad organisation för postverket
- 1980/81:578 av *Lars Werner m. fl.* om en ny trafikpolitik
- 1980/81:579 av *Åke Wictorsson* om begränsning av hastighetstävlingar med snabbgående motorbåtar
- 1980/81:580 av *Karin Ahrland* och *Eric Hügemark* om en nationalpark på Stenshuvud
- 1980/81:581 av *Owe Andréasson* och *Axel Andersson* om fridlysning av duvhök
- 1980/81:582 av *Lennart Bladh m. fl.* om åtgärder för att minska kadmium-föreningarna i miljön
- 1980/81:583 av *Ingvar Eriksson* och *Sven Munke* om vidgat skörde-skadskydd
- 1980/81:584 av *Pär Granstedt m. fl.* om användning i jordbruket av slam från reningsverk
- 1980/81:585 av *Bertil Jonasson m. fl.* om statligt bidrag till Gammelkroppa-skolan

- 1980/81:586 av *Gunnar Oskarson m. fl.* om åtgärder mot försurning av mark och vatten
- 1980/81:587 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.* om åtgärder mot svavelutsläpp
- 1980/81:588 av *Bengt Silfverstrand m. fl.* om åtgärder mot havsföroreningar
- 1980/81:589 av *Börje Stensson* och *Esse Petersson* om marina naturreservat
- 1980/81:590 av *Åke Wictorsson m. fl.* om förbud mot import av sälskinn
- 1980/81:591 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.* om styrning av animalieproduktionens utbyggnad
- 1980/81:592 av *Lennart Brunander* och *Ivar Franzén* om åtgärder för att spara elenergi
- 1980/81:593 av *Kerstin Ekman m. fl.* om förnyelse av den svenska fiskeflottan
- 1980/81:594 av *Bo Forslund m. fl.* om ökat nordiskt samarbete inom olje- och gasområdet, m. m.
- 1980/81:595 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om förläggning av ett tekniskt centrum i Ådalen
- 1980/81:596 av *Nils-Olof Gustafsson m. fl.* om turistnäringen som målgrupp för utvecklingsfonderna
- 1980/81:597 av *Ingemar Hallenius m. fl.* om lokalisering till Skövde av ett statligt verk för energifrågor
- 1980/81:598 av *Larz Johansson* om slopande av planerna på ett kolkondenskraftverk i Oxelösund
- 1980/81:599 av *Yngve Nyquist m. fl.* om anslag till utvecklingsfonden i Kopparbergs län
- 1980/81:600 av *Martin Segerstedt m. fl.* om svenska bruksanvisningar till importerade maskiner och redskap
- 1980/81:601 av *Oswald Söderqvist m. fl.* om slopande av planerna på en hetvattentunnel från Forsmark
- 1980/81:602 av *Bo Södersten m. fl.* om förstatligande av viss verksamhet vid Stora Kopparbergs Bergslags AB
- 1980/81:603 av *Rune Torwald* om ett kombinerat vind- och vågkraftverk för Gotland
- 1980/81:604 av *Rune Torwald* och *Kerstin Ekman* om ökad användning av rostfria avgassystem för motorfordon
- 1980/81:605 av *Lars Werner m. fl.* om prisstopp på byggnadsmateriel, m. m.
- 1980/81:606 av *Olle Westberg* i Hofors *m. fl.* om ett regionalt utvecklingsbolag i Gävleborgs län
- 1980/81:607 av *Hans Alsén m. fl.* om rätt till tjänstledighet för biståndsarbetare
- 1980/81:608 av *Margareta André*n om rätt till tjänstledighet för vård av sjuk anhörig
- 1980/81:609 av *Wivi-Anne Cederqvist* och *Olle Westberg* i Hofors om differentiering av näringslivet i Gästrikland

- 1980/81:610 av *Wivi-Anne Cederqvist m. fl.* om ökad möjlighet till ersättning från arbetslöshetskassa
- 1980/81:611 av *Kjell-Olof Feldt m. fl.* om åtgärder för att främja näringslivet i Kopparbergs län
- 1980/81:612 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om förläggning av ett glesbygdscentrum i Sollefteå kommun
- 1980/81:613 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om förläggning av ett industricentrum i Sollefteå kommun
- 1980/81:614 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om en samordnad och långsiktig planering av byggarbeten
- 1980/81:615 av *Nils-Olof Grönhagen m. fl.* om rätt till ersättning för hemresor för vissa byggnadsarbetare, m. m.
- 1980/81:616 av *Wilhelm Gustafsson* om regionalpolitiska åtgärder i södra Älvsborg
- 1980/81:617 av *Wilhelm Gustafsson* och *Eva Winther* om en informations-skrift om företagsetablering på invandrarspråk
- 1980/81:618 av *Sven Henricsson* om ett åtgärdsprogram för sysselsättningen i Sollefteå kommun
- 1980/81:619 av *Sven Henricsson* om ett tvärvetenskapligt forskningscentrum i Västernorrlands län
- 1980/81:620 av *Bertil Jonasson* om ökad sysselsättning i glesbygder
- 1980/81:621 av *Bernt Nilsson m. fl.* om åtgärder för ökad sysselsättning i Kalmar län
- 1980/81:622 av *Sten Svensson m. fl.* om stödområdesplaceringen av Gotland
- 1980/81:623 av *Olle Westberg* i Hofors *m. fl.* om regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län
- 1980/81:624 av *Olle Westberg* i Hofors *m. fl.* om det regionalpolitiska stödet till kommunerna i Gävleborgs län
- 1980/81:625 av *Bengt Wittbom* om besparingar inom arbetsmarknadsutbildningen
- 1980/81:626 av *Roland Brännström* och *Karl-Erik Häll* om benämningen av vissa fjällområden
- 1980/81:627 av *Bernt Ekinge* och *Eric Rejdnell* om omprövning av beteckningsreformen för fastighetsregistrering
- 1980/81:628 av *Torsten Gustafsson* och *Rune Rydén* om översyn av registerupplägningskungörelsen
- 1980/81:629 av *Per Olof Håkansson m. fl.* om vidgad rätt till räntebidrag vid bostadsbyggande
- 1980/81:630 av *Kurt Ove Johansson* och *Lars-Erik Lövdén* om den kommunala förköpsrätten
- 1980/81:631 av *Ove Karlsson m. fl.* om energisparåtgärder i fastighetsbeståndet
- 1980/81:632 av *Helge Klöver m. fl.* om ökad bostadsuppvärmning genom fjärrvärmesystem
- 1980/81:633 av *Elvy Nilsson m. fl.* om bredare dörrar i bostäder

- 1980/81:634 av *Per Petersson m. fl.* om vidgad rätt till dispens från strandskyddsbestämmelserna
- 1980/81:635 av *Eric Rejdnell m. fl.* om byggförbud kring Arlanda flygplats
- 1980/81:636 av *Oswald Söderqvist och Bertil Måbrink* om förhindrande av utbyggnad av Bredforsen i Dalälven
- 1980/81:637 av *Lars Werner m. fl.* om ändrade bestämmelser för svensk vapenexport, m. m.
- 1980/81:638 av *Lars Werner m. fl.* om förstatligande av krigsmaterielindustrin
- 1980/81:639 av *Lars Werner m. fl.* om läkemedelsinformationen, m. m.
- 1980/81:640 av *Lars Werner m. fl.* om förstatligande av läkemedelsindustrin, m. m.
- 1980/81:641 av *Pär Granstedt m. fl.* om åtgärder för att förhindra sammanslagning av bärkraftiga jordbruksarrenden
- 1980/81:642 av *Pär Granstedt m. fl.* om bestämmande av arrendeavgift
- 1980/81:643 av *Ingemar Hallenius m. fl.* om lokaliseringspolitiska åtgärder i Skaraborgs län
- 1980/81:644 av *Ingemar Hallenius m. fl.* om ökad tillverkning av lantbruksmaskiner

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

Anmälan av interpellationer

15 § Anmälan av interpellationer

Anmälades och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 21 januari

1980/81:84 av *Eva Hjelmström* (vpk) till utrikesministern om regeringsåtgärder med anledning av den politiska situationen i El Salvador:

Kampen i El Salvador har gamla anor. Under 1930-talet mördades i en masslakt 30 000 arbetare och bönder. Deras brott bestod i att de protesterat mot de härskande kaffeplantageägarna.

Under en lång period satt sedan rädslan för terrorn kvar hos befolkningen. Men sedan början av 1970-talet har en ny folklig opposition formerats, en opposition riktad mot en av de brutalaste militärregimerna i Latinamerika.

Varje dag mördas 15 – 150 personer i El Salvador. Varje dag "försvinner" ledande fackföreningsmänningar, deras anhöriga, barn och gamla. Ofta återfinns de torterade liken på gatorna i huvudstaden San Salvador.

Det räcker med att uttrycka kritik för att bli mördad av dödspatrullerna. Inte ens kyrkans folk i detta katolska land slipper undan dem. Ärkebiskopen i El Salvador, Oscar Romero, som gjort sig känd som en öppen och kompromisslös kritiker av regimen, mördades i april 1980 i sin egen kyrka.

Han hade då under en lång tid predikat mot det våld och mördande som regeringen bedrev mot det egna folket.

Nu, i januari 1981, pågår fullt inbördeskrig i El Salvador. Den samlade oppositionen och gerillarörelsen, organiserade i El Frente Democratico Revolucionario, har gått till öppen offensiv och erövrat flera städer och områden. I den kampen behöver de internationell stöd och hjälp av alla som inte vill sluta upp bakom högerens och reaktionens krafter i Latinamerika. En framgång för motståndsrörelsen i El Salvador är en framgång för alla demokratiska krafter.

Militärjuntan i El Salvador understöds, liksom militärjuntor och fascistregimer i så många andra länder i Latinamerika, av USA. Moderna amerikanska vapen har pumpats in i landet, och juntans soldater har tränats av amerikanska och israeliska rådgivare. Man har bl. a. utrustat helikopterrarna med höghastighetsvapen av samma slag som användes i Vietnamkriget: Poof the magic Dragon, en kulspruta som skjuter 4 000 skott i minuten.

I Guatemala tränar USA en legoarmé på 5 000 man, som skall kunna sättas in i El Salvador. På ön Isla de Menuera, som tillhör Costa Rica, byggs en amerikansk flygbas, varifrån planen skall kunna nå El Salvador på några minuter.

Även i Honduras förstärks armén och tränas av amerikanarna. Där finns nu 60 transportplan och 2 000 marinsoldater. Till detta kommer specialforces på amerikanska hangarfartyg i Karibiska havet. Vore det inte för USA:s stöd till juntan, skulle den falla utan att ett skott avlossades. Nu har emellertid Ronald Reagan, USA:s nye president, utlovat ytterligare vapenhjälp till terrorregimen.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att till utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Är regeringen beredd att medverka till att militärjuntan i El Salvador isoleras internationellt?
2. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att stödja de demokratiska krafterna i El Salvador?

1980/81:85 av *Johan Olsson* (c) till ekonomiministern om avbetalningsreglerna för handeln med personbilar:

Den 17 december 1979 beslutade regeringen att förkorta den längsta kredittiden vid yrkesmässig försäljning av personbilar från 24 till 18 månader. 40 % av bilens värde skall liksom tidigare betalas kontant. Motivet för denna åtgärd var förmodligen att motverka en ökad konsumtion i ett läge med stort behov av investeringar i industrin. Emellertid har utvecklingen inom bilhandeln drastiskt förändrats sedan nämnda förändring genomfördes. Nyregistreringen av bilar var 11 % lägre under 1980 än året innan och var den lägsta sedan 1967. Försäljningen av begagnade bilar har inom MRF:s bilhandelsföretag minskat från 347 000 till 290 000, eller med ca 16 %.

Bilen är fortfarande det främsta persontransportmedlet, även om kollektivtrafiken ökat i betydande grad de senaste åren – en utveckling som är helt

tillfredsställande med hänsyn till de ökande energipriserna och behovet av att få ett tillfredsställande underlag för buss- och järnvägstrafik. För många människor är dock bilen nödvändig för att komma till och från arbetet. Så kommer det också att förbli under överskådlig framtid. De kraftigt höjda inköspriserna på bilar gör det i dag för många mycket svårt att finansiera nödvändiga bilköp med de regler som gäller. Det är därför angeläget att lätta på kreditvillkoren för att bygga upp ett sunt system för förnyelse av nödvändiga fordon för många anställda, företagare och andra.

Den krympande bilhandeln, det på grund av de ökade driftkostnaderna minskande bilanvändandet, tendenserna till "svart" handel och "svarta" reparationer m. m. har skapat stora svårigheter för bilhandeln. Motorbranschen beräknar att antalet anställda inom branschen har minskat med inemot 5 000 personer under det senaste året. Trenden beräknas fortsätta under 1981. I detta läge har de strängare avbetalningsreglerna ytterligare försämrat situationen för bilhandeln och de därmed förenade reparationsverkstäderna m. fl.

I sammanhanget kan anföras att bilhandeln, som till helt övervägande del avser nödvändighetsbilar, är utsatt för strängare regler än andra områden som betydligt mer är av lyxkaraktär och där kredittiderna inte är begränsade.

Från bilhandelns organisationer har upprepade framställningar gjorts till regeringen om bl. a. uppmjukade avbetalningsregler – det synes mig som de varit väl underbyggda.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att till ekonomiministern få ställa följande fråga:

Är ekonomiministern beredd att överväga förlängning och uppmjukning av de stränga avbetalningsregler som nu gäller för handeln med personbilar?

den 22 januari

1980/81:86 av *Elver Jonsson* (fp) till kommunikationsministern om den planerade höjningen av brevportot:

Postverket, som behöver förbättra sitt resultat, ansöker nu hos regeringen om att få höja brevportot med 25 öre. Det nya brevportot skulle börja tillämpas den 1 april 1981. Samtidigt föreslås en rad förenklingar av posttaxorna. Allt blir "brev", som får klistras igen och har samma bestämmelser för mått, vikt och befordringstid. En kvalitetsförsäkring innebär det då posten räknar med att det nya systemet skulle komma att minska övernattbefordran från 90 % till 60 %, vilket enligt postverket innebär att behandlingen av den brådskande posten blir säkrare. Man menar att postens organisation utnyttjas effektivare.

Normaltaxa för brev kompletteras med en ekonomitaxa, men då måste minst 200 försändelser inlämnas samtidigt på fast postanstalt. För ideella föreningar skall den nya ekonomitaxan komma att gälla men med en friare

Anmälan av interpellationer

tillämpning. Hur stor differensen blir framgår inte av postverkets framställning.

Många föreningar, företag, fackliga organisationer, kommuner och enskilda har behov av att sända kallelser, möteshandlingar, utredningar, kataloger, prislistor, tidningsrullar m. m. Enligt förslaget skall det inte längre vara möjligt att sända detta till ett lägre korsbandsporto. För de ideella föreningarna kommer detta att innebära stora, för att inte säga dramatiska kostnadsstegringar, som kommer att vara till stor skada.

Tar man ett vanligt enskilt exempel, att en pensionär skickar sin släkting några tidningar en gång i veckan (300 g försändelse), så innebär det en prisförändring från 85 kr. per år till föreslagna 425 kr. per år, dvs. en uppräkning med 400 %!

I flera fall kommer det nya systemet att medföra orimliga konsekvenser. Rör det sig inte om företag som skickar minst 200 försändelser på en gång med den lägre befordringshastigheten, blir det mycket kostsamt att sända trycksaker. Ett B-korsband med maximivikten 300 g kostar i dag 1:70, men om det nya förslaget genomförs blir kostnaden 8:50, dvs. en höjning med 400 %. Sänder man i dag ett A-korsband med maximivikten 100 g kostar det 1:60. Genomförs det nya systemet kostar det 3:50, dvs. 120 % mer. Motsvarande siffror för B-korsband är 1:30 resp. 3:50. Här skulle höjningen bli 160 %. Sänder man ett B-korsband med maximivikten 600 g, som nu kostar 2:40, blir kostnaden enligt det nya förslaget 11:50, dvs. en höjning med 380 %.

På kommunkontoret i min hemkommun beräknar man att de nuvarande portokostnaderna för enbart trycksaker uppgår till 150 000 à 175 000 kr. per år. Om man räknar med att försändelserna i genomsnitt väger mellan 100 och 200 g, blir portohöjningen för A-trycksaker ca 205 % och för B-trycksaker 265 %. Räknar man med att det betalas ca 80 000 kr. för A-trycksaker och 70 000 kr. för B-trycksaker, ökas kommunens portokostnader med i runt tal 350 000 kr. Vad som nu klassificeras som trycksaker skulle alltså komma att kosta 500 000 kr. i stället för som nu 150 000, kr., allt per år räknat.

Med det anförda har jag velat rikta uppmärksamheten på att det nya systemet i vissa avseenden skulle komma att få svåra negativa konsekvenser. Jag vill därför fråga kommunikationsministern:

1. Avser regeringen att acceptera en ändring av taxekonstruktionen, som skulle innebära att enskilda, föreningar och företag kan få en flerdubbling av portokostnaderna för trycksaker, vilket då skall jämföras med 25-öreshöjningen av det vanliga brevpottot?

2. Om inte, vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att hindra att de nämnda orimliga konsekvenserna uppstår?

16 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 21 januari

1980/81:231 av *Jan Fransson* (s) till industriministern om sysselsättningen i Lidköping:

Swedish Match-koncernen har nu meddelat att man lägger ned hela sin tillverkning av köksskåp och möbler på Starprodukter i Lidköping. Detta innebär att samtliga 310 anställda avskedas och får lämna sina jobb senast till semestern 1982.

Jag vill därför till industriministern ställa följande fråga:

Kommer regeringen att vidta några åtgärder som syftar till att ge arbetarna och tjänstemännen på STAR möjligheter till andra arbeten i Lidköping eller dess närhet?

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.48.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Anne-Vera Hellerstedt

Nr 65

Torsdagen den
22 januari 1981

---

*Meddelande om
fråga*